

ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΠΑΝΔΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ «ΠΑΝΤΕΙΟΥ» ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ
ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ
(ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ)**

Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ (ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ)

Ἡ «Συγκριτική Τραπεζική» εἶναι ἓνα σπουδαῖον τμήμα τῆς «Διεθνούς Τραπεζικῆς» (International Banking), ἡ ὁποία ἀνεπτύχθη τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς Βόρειον Ἀμερικὴν¹.

Κατωτέρω θὰ δώσωμεν ἓνα σύντομο περίγραμμα τῆς «τραπεζικῆς» (banking) ὅπως αὕτη ἐμφανίζεται εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας καὶ τὰς χώρας τῆς Δύσεως.

Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὀφείλομεν νὰ κάμωμεν μία διευκρίνιση διὰ νὰ μὴν ὑπάρχουν πλάναι: Τόσον εἰς τὰς κομμουνιστικὰς, πολὺ δὲ περισσότερο εἰς τὰς χώρας τῆς Δύσεως δὲν ὑπάρχουν ὁμοιόμορφα τραπεζικὰ συστήματα. Κάθε χώρα ἔχει ἰδιόμορφο τραπεζικὸ σύστημα. Π.χ. ἐδῶ, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα (Τράπεζα Ἑλλάδος) ἔχει τὴν εὐθύνην τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, ἀλλ' ὑπεράνω αὐτῆς ὑπάρχει ἡ Νομισματικὴ Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ ἡ ὁποία καὶ τὴν προγραμματίζει, ἐνῶ εἰς ἄλλας χώρας τῆς Δύσεως δὲν ὑφίσταται ὁ θεσμὸς τῆς «Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς», καθ' ὅσον αἱ ἀρμοδιότητες ταύτης ἀσκοῦνται ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς. Εἰς τὴν Δύσιν αἱ Ἐκδοτικαὶ Τράπεζαι δὲν ἐνεργοῦν ἐμπορικὰς ἐργασίας, ἀναπροεξοφλοῦσαι ἀπλῶς τὰ προεξοφλήντα ὑπὸ τῶν Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν γραμμάτια καὶ συναλλαγματικὰς εἰς διαταγὴν. Ἀντιθέτως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐνεργεῖ καὶ ἐμπορικὰς ἐργασίας συναγωνιζομένη τὰς Ἐμπορικὰς Τραπεζάς. Καὶ εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας θὰ συναντήσωμεν διαφοράς. Διαφοραὶ ὅμως ὅπως αἱ ἀνωτέρω δεικνύουν ἀπλῶς τὴν ἰδιόμορφον τραπεζικὴν ἐκάστης χώρας καὶ δὲν εἶναι διαφοραὶ «*βασικαί*», ὅπως εἶναι αἱ διαφοραὶ μετὰ τῆς τραπεζικῆς τῶν κομμουνιστικῶν καὶ τῶν χωρῶν τῆς Δύσεως καὶ αὐτὸ θὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν κατωτέρω ἐκ τῆς παραθέσεως τῆς «τραπεζικῆς» εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας καὶ εἰς τὰς χώρας τῆς Δύσεως.

1. Τὸ εἰδικὸ τοῦτο μάθημα (course) εἶχα τὴν τιμὴν νὰ διδάξω ἐπὶ μίαν ἑξαετίαν (1968 - 1974). μέχρι τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐκ Καναδά, εἰς τὸ περιώνυμο Mc. Gill University τοῦ Montreal, ἡ δὲ παροῦσα μελέτη εἶναι εἰλημμένη ἀπὸ τὰς «Παραδόσεις μου» τοῦ μαθήματος τούτου (International Banking).

Ι. Ἡ **τραπεζικὴ εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας**¹. Μερικοὶ φαντάζονται, ἀφελῶς, ὅτι μὲ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος αὐτομάτως θὰ κατηγοροῦντο αἱ Τράπεζαι, αἱ ὁποῖαι κατ' αὐτοὺς, ὡς κατ' ἐξοχὴν δημιουργήματα τοῦ καπιταλισμοῦ αὐτομάτως θὰ κατηγοροῦντο μὲ τὴν πτώσιν αὐτοῦ. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὁμως αὗται ὑφίστανται καὶ ἀνθοῦν. Φυσικὰ ἥλλαξαν φορεά, τῶρα αὗται εἶναι κρατικά καὶ ὄχι ἰδιωτικά, κερδοσκοπικά, ἀφοῦ καὶ ἐάν προέκυπτον κέρδη ταῦτα θὰ μετεβιβάζοντο εἰς τὸ Κράτος.

Διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν ὁμως τὴν λειτουργίαν τῶν τραπεζῶν εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει μας τὴν ὅλην οἰκονομικὴν διάρθρωσιν, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἐκεῖ, φυσικὰ μὲ τὰς ἰδιοτύπους παραλλαγὰς εἰς ἐκάστην ἐξ αὐτῶν.

Εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας βάσις τῆς ὅλης οἰκονομικῆς διάρθρωσεως εἶναι ὁ «προϋπολογισμός», ὅστις καταρτίζεται διὰ νὰ περιλάβῃ εἰς τὸ ἐν σκέλος αὐτοῦ τὰς πηγὰς τῶν ἐσόδων τῆς χώρας καὶ εἰς τὸ ἄλλο τὰς δαπάνας αὐτῆς, πῶς καὶ πού δηλαδὴ αὗται θὰ διατεθοῦν.

Ἀναλυτικώτερον ὁ Προϋπολογισμὸς σχεδιάζει εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας τὰς πηγὰς τῶν ἐσόδων (revenues) αἱ ὁποῖαι εἶναι:

- α) Οἱ πάσης φύσεως φόροι, τοὺς ὁποίους καλοῦνται οἱ πολῖται νὰ πληρῶσουν.
- β) Τὰ κέρδη τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων, καὶ ἐδῶ διασαφηνίζεται ὅτι ὅλαι αἱ ἐπιχειρήσεις εἶναι κρατικά, διὰ τῆς καθιερώσεως φορολογίας κύκλου ἐργασιῶν.
- γ) Τὰ ποσὰ τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς ἐκδόσεως ὁμολογιῶν αἱ ὁποῖαι ἀγοράζονται ὑπὸ τῶν πολιτῶν.
- δ) Ἡ ἰδιωτικὴ ἀποταμίευσις, δηλαδὴ ἡ ὑπὸ τῶν πολιτῶν γενομένη ἀποταμίευσις.

Ὅπως ἀνεφέρθη ἀνωτέρω ὁ Προϋπολογισμὸς σχεδιάζει πῶς ὅλα τὰ ἐτήσια ἐσοδα θὰ διατεθοῦν, δηλαδὴ σχεδιάζει τὸν τρόπον διαθέσεως τούτων.

Τὰ ἐσοδα δὲ διατίθενται διὰ:

- α) Κοινωνικοὺς καὶ ἐκπαιδευτικοὺς σκοποὺς.
- β) Τὴν ἄμυνα τῆς χώρας καὶ τὴν Διοίκησιν
- γ) Τὴν χρηματοδότησιν τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν δανείων εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν βοηθείας. Ὁ Προϋπολογισμὸς θὰ καθορίζῃ τι πάγια κεφάλαια θὰ διατεθοῦν διὰ τὰς δημοσίας ἐπιχειρήσεις, διὰ νέων χορηγήσεων ἢ διὰ τῶν ἀποσβέσεων

1. Θὰ δώσωμεν μίαν περιληπτικὴν εἰκόνα τῆς τραπεζικῆς τῶν δύο κυριωτέρων κομμουνιστικῶν χωρῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως καὶ τῆς Ἑρυθρᾶς Κίνας. Ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία εἶναι πτωχὴ. Διὰ τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν βλ. περιληπτικὴν εἰκόνα εἰς «Comparative Banking» Ἐκδόσεις H. Auburn σελ. 157-167, τὴν ὁποίαν συνεβουλεύθημεν. Διὰ τὴν Ἑρυθρὰν Κίναν ἐλάβομεν τὰ στοιχεῖα πού εἶχον συγκεντρώσει αἱ Καναδικαὶ Τράπεζαι.

Εἶναι διατεταγμένοι αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις καθημερινῶς νὰ καταθέτουν τὰς εἰσπράξεις των εἰς τὴν Κεντρικὴν Τράπεζα, ἡ ὁποία χορηγεῖ τὰς βραχυπροθέσμους χορηγήσεις.

Α'. Εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν, χαρακτηριστικὴν χώραν κομμουνιστικὴν, ὑπάρχουν:

- α) Τράπεζαι
- β) Ὅργανισμοὶ Ἀποταμιεύσεως
- γ) Ὅργανισμοὶ συλλογῆς τῶν φόρων
- δ) Γραφεῖα δαπανῶν

Εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν μέχρι τῆς 7 Ἀπριλίου 1959 ἐκτὸς τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς (Gosbank) ὑπῆρχον τέσσαραις εἰδικαὶ Τράπεζαι: Ἡ Βιομηχανικὴ (Prombank), ἡ Ἀγροτικὴ (Selchozbank), ἡ Τράπεζα Ἐμπορίου (Torgbank) καὶ ἡ Κεντρικὴ Δημοτικὴ Τράπεζα (Cecombank). Αἱ τέσσαραις τράπεζαι ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ συλλέγουν κεφάλαια κυρίως ἀπὸ τὰ κέρδη τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων καὶ ἀπὸ τὰς ἀποσβέσεις, καὶ νὰ τὰ διαθέτουν πρὸς ἐπένδυσιν σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω τραπεζῶν ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα:

- α) Διαχειρίζεται τὴν ἐκδοσιν τῶν τραπεζογραμματίων καὶ ρυθμίζει, ὅπως τοῦτο κάνουν δλαὶ αἱ Κεντρικαὶ Τράπεζαι τοῦ κόσμου, τὴν νομισματικὴν κυκλοφορίαν καὶ δέχεται καταθέσεις τῶν ἄλλων Τραπεζῶν, ὁργανισμῶν καὶ ἐπιχειρήσεων.
- β) Χορηγεῖ τὰς βραχυπροθέσμους καὶ μακροπροθέσμους πιστώσεις.
- γ) Χορηγεῖ τὰς πιστώσεις δι' ἐπενδύσεις εἰς τοὺς Δήμους καὶ τὰς Κοινότητας.
- δ) Ἐλέγχει τὰς καταθέσεις καὶ τὰς δαπάνας ἀποσβέσεων καὶ ἐπισκευῶν τῶν ἐπενδύσεων.
- ε) Ἐνθαρρύνει τὰς καταθέσεις τῶν Ὅργανισμῶν ἀποταμιεύσεως.
- στ) Χορηγεῖ μακροπρόθεσμα δάνεια εἰς τοὺς Ὅργανισμοὺς ἀποταμιεύσεως καὶ τοὺς συνεταιρισμοὺς.
- ζ) Χρηματοδοτεῖ τὴν ἰδρυσιν σχολείων, νοσοκομείων κλπ, ὥς καὶ τοὺς ἰδιώτας πρὸς ἀπόκτησιν στέγης.

Ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα εἶναι ἐκείνη ποὺ διαχειρίζεται τὴν ροὴ τῶν ἐσόδων καὶ δαπανῶν τοῦ Προϋπολογισμοῦ καὶ ἐπιτελεῖ τοὺς διακανονισμοὺς διὰ τὰς εἰσαγωγὰς καὶ ἐξαγωγὰς συνεργαζομένη μὲ τὴν Τράπεζαν Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου.

Εἶναι δὲ μία αὐτοτελὴς μονὰς μὲ ἄνω τῶν ἑπτὰ χιλιάδων ὑποκαταστημάτων, κειμένη ἐντὸς τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, ὃ δὲ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν εἶναι Διοικητὴς αὐτῆς.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς περιλαμβάνει ἀντιπροσώπους τῶν ἄλλων Τραπεζῶν καὶ τῆς Σοβιετικῆς Βιομηχανίας. Διορίζεται δὲ εἴτε ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἴτε ἐγκρίνεται ὑπὸ ταύτης.

Τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς ἦτο τέσσαρα δισεκα-

τομύρια ρούβλια, τὰ δὲ ἀποθεματικά της εἶναι σχεδὸν ἀσήμαντα.

Ἐὰν ρίξη κανεῖς ἓνα βλέμμα εἰς τὸν ἐτήσιον Ἰσολογισμόν τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς θὰ παρατηρήσῃ:

Α'. Εἰς τὸ «Ἐνεργητικόν» του: Χρυσόν, Ἀπαιτήσεις κατὰ Δημοσίου (κατὰ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν) διὰ τὴν ἀγορὰν διὰ λογαριασμόν του χρυσοῦ καὶ πολυτίμων μετάλλων, Μετρητὰ καὶ Βραχυπρόθεσμοι ἀπαιτήσεις (μέχρι δώδεκα μηνῶν). Ἡ ἑκτασις τῶν εἰς χρυσὸν ἀποθεμάτων προσδιορίζεται πρωτίστως ἀπὸ τὴν θέσιν τοῦ Ἰσοζυγίου Πληρωμῶν καὶ ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν Ἀπαιτήσεων κατὰ τοῦ Δημοσίου. Τὰ μετρητὰ εἶναι σχετικῶς ἀσήμαντα.

Β'. Εἰς τὸ «Παθητικόν»: Τὰς Καταθέσεις τῶν Ἐπιχειρήσεων, ἀφοῦ ὑποχρεωτικῶς τὰς ἡμερησίας των εἰσπράξεις καταθέτουν εἰς τὴν Κεντρικὴν Τράπεζαν καθὼς ἐπίσης τὰς Καταθέσεις τῶν διαφόρων οἰκογνομικῶν ὀργανισμῶν (Τραπεζῶν κ.λπ.), τὸ τυχὸν πιστωτικὸν ὑπόλοιπον τοῦ Δημοσίου, τὰ Τραπεζογραμμάτια ἐν Κυκλοφορίᾳ καὶ τὸ ὀνομαστικὸν Κεφάλαιον καὶ τὰ Ἀποθεματικά τῆς Τραπεζῆς.

Ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα ἐπιβαρύνει τὰ δάνεια πρὸς τὰς Ἐπιχειρήσεις μόνον μὲ 2%, εἰς ἐξαιρετικὰς δὲ περιπτώσεις μὲ 0,75%. Διὰ τόκους ὑπερμερίας εἰσπράτει ἐπὶ πλέον 3%. Οἱ λογαριασμοὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ δὲν ἐπιβαρύνονται μὲ τόκον. Τὸ ἐπιτόκιον τοῦ Προϋπολογισμοῦ δὲν διαμορφώνεται βάσει τοῦ νόμου προσφοράς καὶ ζητήσεως, ἀφοῦ καθιεροῦται ἀπλῶς διὰ νὰ καλύψῃ τὰς τραπεζικὰς δαπάνας. Ἡ Τράπεζα δὲν ἀποβλέπει εἰς κέρδη, ἀφοῦ ταῦτα, ἂν δημιουργηθοῦν, θὰ μεταφερθοῦν εἰς τὸ Δημόσιον εἰς τὸ ὁποῖον τελικῶς ἀνήκουν.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς διαγράφονται δι' ἑνὸς «σχεδίου πίστεως» καὶ ἑνὸς «σχεδίου μετρητῶν». Ἀνὰ τετράμηνον δὲ διαπιστοῦται ποῖα δάνεια μετρητοῖς θὰ χρειασθῇ ἕκαστος τομεὺς τῆς οἰκονομίας καὶ ἀπὸ ποίας πηγὰς θὰ ἀντληθοῦν, τί μετρητὰ θὰ χρειασθοῦν διὰ πληρωμὰς μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων, δι' ἀγορὰν, ἐπεξεργασίαν καὶ διάθεσιν τῶν προϊόντων καὶ τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιστραφοῦν ἐκ τῶν ὀφειλετῶν ἐπιχειρήσεων, μόλις πωλήσουν τὰ προϊόντα των ἢ τὰς ὑπηρεσίας των, ἐκ τῶν φόρων καὶ ἐκ τῶν ἀποταμιεύσεων.

Τὸ ὕψος τῶν μισθῶν καὶ τῶν ἡμερομισθίων προσδιορίζεται εἰς τὰ «Σχέδια Παραγωγῆς» καὶ εἰς τὸ εἰδικόν «Κεφάλαιον Μισθῶν καὶ Ἡμερομισθίων», τὸ ὁποῖον προσδιορίζει τὰ ἡμερομίσθια ἐκάστης κατηγορίας ἐπιχειρήσεως, μόνον δὲ προσωριναὶ ὑπερβάσεις, ἐπιτρέπονται, αἱ ὁποῖαι θὰ διορθωθοῦν μὲ τὴν ἐπομένην παραγωγὴν.

Ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα εἶναι λοιπὸν ἐκείνη πού διαχειρίζεται τὰ ἔσοδα καὶ τὰς δαπάνας τοῦ Προϋπολογισμοῦ καὶ ἐπιτελεῖ τοὺς διακανονισμοὺς τῶν εἰσαγωγῶν καὶ ἐξαγωγῶν τῆς χώρας μὲ τὴν συνεργασίαν τῆς «Τράπεζας Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου». Ἡ τελευταία ἰδρύθη τὸν Μάρτιον τοῦ 1924 καὶ ἀποτελεῖ ἓνα πιστωτικὸν ὀργανισμόν ὁ ὁποῖος διαπραγματεύεται τοὺς διεθνεῖς χρηματικούς

διακονισμούς της Σοβιετικής Ένώσεως και είναι εις την ουσίαν μέρος της Κεντρικής Τραπεζής, εις τὰ κεντρικά κτίρια της οποίας και στεγάζεται.

Όλαι αἱ κρατικαὶ ἐπιχειρήσεις ἔχουν λογαριασμούς εις τὴν Κεντρικὴν Τράπεζα, ἡ ἐκκαθάρισις δὲ τῶν μεταξὺ τῶν λογαριασμῶν γίνεται ὑπὸ ἐιδικῶν περιφερειακῶν συμπηφιστικῶν γραφείων.

Τὰς βραχυπροθέσμους ἀνάγκας τῶν αἱ ἐπιχειρήσεις ἱκανοποιοῦν ἐκ τῶν οἰκείων τραπεζῶν, αἵτινες καὶ ἀσκοῦν πιστωτικὸν ἔλεγχον ἐπ' αὐτῶν. Ἡ χρηματοδότησις γίνεται κατὰ τὴν ἀγορὰν πρώτων καὶ βοηθητικῶν ὑλῶν, κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἐπεξεργασίας καὶ διὰ τὰ προϊόντα εἶναι ἔτοιμα πρὸς διάθεσιν, ἀκριβῶς μέχρι τῆς πωλήσεώς των. Δύναται δὲ ἡ χρηματοδότησις νὰ ἀφορᾷ καὶ γενομένης πληρωμᾶς. Ἐὰν μία ἐπιχείρησις ἔχει ρευστότητα πέραν τῶν χρηματικῶν της ἀναγκῶν, τὸ ἐπὶ πλέον δύναται ν' ἀναληφθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν.

Ὁ κανὼν τῶν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐπιχειρήσεων συναλλαγῶν εἶναι νὰ γίνωνται μετρητοῖς.

Εἰς τὴν πράξιν ἡ χρηματοδότησις γίνεται εἰς μὲν τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις ἀπὸ 60% - 90% εἰς τὰς περιπτώσεις ἀποκτήσεως τῶν ἀποθεμάτων των, εἰς δὲ τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις, εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐπεξεργασίας 20% καὶ εἰς τὸ στάδιον τῆς προδιαθέσεως τῶν ἐτοιμῶν προϊόντων 50%. Ἐλεγχος γίνεται τῆς τραπεζικῆς πίστεως αὐστηρῶς ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν. Εὐνοεῖται ἡ πρακτικὴ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἐπιστροφῆς ἐκάστης χρηματοδοτήσεως εἰς τὸν προκαθορισθέντα χρόνον, ἀποφευγομένης τῆς μὴ ἐγκαίρου ἐπιστροφῆς τῶν δανεισθέντων. Αἱ Τράπεζαι προχωροῦν κατὰ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς παραγωγῆς διὰ νὰ διαπιστωθῇ ἂν αὕτη γίνεται σύμφωνα μὲ τὸ Σχέδιον.

Εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν ὑπάρχει ἓνα πλῆθος Τραπεζῶν Ἀποταμιεύσεως, ὑπὲρ τὰς ἑβδομήκοντα χιλιάδας, αἱ ὁποῖαι δέχονται τὰς καταθέσεις τῶν πολιτῶν δίδουσαι τόκον 3% διὰ καταθέσεις ἑξ μηνῶν καὶ 2% εἰς πρώτην ζήτησιν. Παραλλήλως δέχονται καταθέσεις ταμιευτηρίων καὶ τὰ Ταχυδρομικὰ Γραφεῖα.

Ὁ ὄγκος τῶν ἀποταμιεύσεων τῶν Τραπεζῶν Ἀποταμιεύσεως χρησιμοποιεῖται διὰ δάνεια εἰς τὸ Δημόσιον εἴτε εἰς τρεχούμενον λογαριασμὸν εἴτε εἰς ὁμολογίας. Ἐπειδὴ δὲ ὡς οἱ καταθέται δύνανται ὅποτεδήποτε θέλουν νὰ ἀναλαμβάνουν τὰς καταθέσεις των αἱ Τράπεζαι εἶναι ὑποχρεωμέναι νὰ κρατοῦν μεγάλα ποσὰ εἰς τὰ θησαυροφυλάκιά των εἰς μετρητά.

Οἱ πολῖται δύνανται νὰ ἐξοφλοῦν τοὺς λογαριασμούς κοινῆς ὠφελείας (ἡλεκτρικοῦ κλπ.), τὰ ἐνοίκια καὶ τοὺς φόρους μέσφ τῶν ἀποταμιεύσεων των.

Δὲν παραλείπομεν νὰ ἀναφέρωμεν διὰ τὰς Τράπεζαι Ἀποταμιεύσεως προσπαθοῦν νὰ διαθέσουν εἰς τοὺς πελάτας των κρατικὰς ὁμολογίας.

-Τὸ στεγαστικὸν πρόβλημα εἶναι μέγα ἰδίως εἰς τὰς πρωτεύουσας τῶν με-

γάλων Δημοκρατιῶν. Πρὸς τοῦτο οἱ ἰδιῶται, μὲ βάσιν τὰς ἀποταμιεύσεις των καὶ μὲ τὴν βοήθειαν δανείων, διὰ περίοδον δέκα μέχρι δεκαπέντε ἐτῶν, τὰ ὁποῖα λαμβάνουν ἀπὸ τοὺς Δήμους, τὰς ἐμπορικὰς ἐνώσεις καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις, ἀναλόγως τοῦ πού ἐργάζονται, κτίζουν τὰς ἀτομικὰς των κατοικίας. Ἀπὸ τὸν Αὐγούστον ὅμως τοῦ 1962 καὶ ἐντεῦθεν γίνεται ἐνθάρρυνσις διὰ συνεταιριστικὰς πολυκατοικίας καὶ σταμάτημα τῶν μεμονωμένων κατοικιῶν.

-Ἀπὸ τὸν Αὐγούστο τοῦ 1959 εἰσήχθη καὶ εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν τὸ σύστημα ἀγορᾶς μὲ μηνιαίας δόσεις διαρκείας δώδεκα μηνῶν, ἀντικειμένων ὡς ραδιοφῶνων, φωτογραφικῶν μηχανῶν, ποδηλάτων κλπ. Δὲν ἐπιτρέπετο ὅμως ἡ ἀπόκτησις μὲ δόσεις ἐπιβατικῶν αὐτοκινήτων. Ὁ ἀγοραστής ἀντικειμένων μὲ δόσεις ὤφειλε νὰ καταβάλῃ μετρητοῖς τὸ ἐν τέταρτον τῆς ἀξίας των. Τὸ ἐπιτόκιον τόκου πού ἐπιβαρύνετο ὁ ἀγοραστής ἦτο χαμηλόν (2%). Τὸ σύστημα τοῦτο διεδόθη τάχιστα.

-Ἐκ τῶν εἰδικῶν Τραπεζῶν ἡ «Βιομηχανικὴ Τράπεζα» ἠσχολεῖτο μὲ τὴν βιομηχανίαν, τὰς μεταφορὰς καὶ τὰς ἐπικοινωνίας, ἡ «Ἀγροτικὴ Τράπεζα» μὲ τὴν γεωργίαν, ἡ «Ἐμπορικὴ Τράπεζα» μὲ τὸ ἐμπόριον καὶ τοὺς συνεταιρισμοὺς καὶ ἡ «Κεντρικὴ Τράπεζα» μὲ τὴν στέγασιν καὶ τὴν κοινοτικὴν καὶ δημοτικὴν δραστηριότητα.

Ἡ κυρία λοιπὸν ἐργασία τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς ἦτο αἱ πιστωτικαὶ χορηγήσεις πρὸς τὴν γεωργίαν. Αἱ πιστωτικαὶ χορηγήσεις τῶν λοιπῶν Τραπεζῶν διὰ ποσῶν μὴ ἐπιστρεφόμενων παρηκολουθῆτο καὶ ἠλέγχετο παρ' αὐτῶν ὥστε νὰ διαπιστοῦται ὅτι ἡ χρησιμοποίησις των ἐγένετο σύμφωνα μὲ τὸ Σχέδιον. Τοιουτοτρόπως μία οἰκοδομικὴ ἐπιχείρησις ὤφειλε τὰ μετρητά της νὰ ἦσαν κατατεθειμένα παρὰ τῇ Τραπεζῇ πού τὴν ἐχρηματοδοτεῖ. Τὰ ὑλικά πού τῆς ἐχρειάζοντο ὤφειλε νὰ τὰ ἀγοράζῃ εἰς τὰς τιμὰς πού τὸ Σχέδιον καθώριζε καὶ θὰ κατέβαλε διὰ ἡμερομίσθια ἐκεῖνα πού τὸ Σχέδιον δι' ἕκαστον εἶδος ἐργασίας καθώριζε.

Τὰ κεφάλαιά των γενικῶς αἱ εἰδικαὶ Τράπεζαι ἀντλοῦσαν ἀπὸ τὸν Προϋπολογισμόν, τὰς ἀποσβέσεις τοῦ παγίου ἐνεργητικοῦ καὶ ἀπὸ τὰ κέρδη τῶν ἐπιχειρήσεων. Πρέπει νὰ ἀναφερθῇ ὅτι ἐχορηγοῦντο δάνεια, κατ' ἐξαίρεσιν εἰς ἐποχικὰς περιόδους, λόγῳ μεγάλης πίεσεως, εἰς οἰκοδομικὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἐθεωρήθη ἀπαραίτητον νὰ ἐμφανισθῇ μὲ μεγίστην συντομίαν ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ θεσμοῦ τῶν Τραπεζῶν εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν. Τοιουτοτρόπως διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 7 Ἀπριλίου 1959 μετεβλήθη καὶ ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ λειτουργία τῶν εἰδικῶν Τραπεζῶν. Ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα, ἡ Βιομηχανικὴ Τράπεζα, ἡ Κεντρικὴ Δημοτικὴ Τράπεζα καὶ αἱ Δημοτικαὶ Τράπεζαι κατηργήθησαν. Αἱ λειτουργαὶ των ἀνελήφθησαν ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς καὶ ὑπὸ μιᾶς νέας Τραπεζῆς, τῆς «Τραπεζῆς Ἐπενδύσεων», ἡ ὁποία ἰδρύθη διὰ νὰ χρηματοδοτῇ ἐπενδύσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμνε προηγουμένως ἡ Βιομηχανικὴ Τράπεζα. Ὡς κυριωτέρα αἰτία τῆς μεταβολῆς φαίνεται νὰ ἦτο ὅτι αἱ εἰδικαὶ

Τράπεζαι ανέλαμβάνον και ἔφεραν εἰς πέρας συναλλαγὰς πού ἔκειντο πολλάκις πέραν ἀπὸ τὰς κανονικὰς ἀρμοδιότητάς των, ὅπως ἦτο π.χ. ἡ ἀποδοχή και διάθεσις ὑπὸ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς κεφαλαίων ἐξ ἀδιαιρέτου ἀνηκόντων εἰς τὰ Κολχός ἢ ἡ χρηματοδότησις τοπικῶν προγραμμάτων ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Δημοτικῆς Τραπεζῆς.

Ἡ χρηματοδότησις τοπικῶν προγραμμάτων ἀνελήφθη ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς ἀπὸ τὸ 1949.

Ἡ Ἐμπορικὴ Τράπεζα διελύθη τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1957 καὶ αἱ λειτουργίαι τῆς ἀνελήφθησαν ἀφ' ἑνὸς ὑπὸ τῆς Βιομηχανικῆς Τραπεζῆς, ὅπως ἦτο ἡ χρηματοδότησις τῶν ἐμπορικῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς, ὅπως ἦτο ἡ χρηματοδότησις τοῦ ἐμπορίου τῶν συνεταιρισμῶν.

Ἡ νέα Τράπεζα Ἐπενδύσεων εἶναι ὑπεύθυνη δι' ὅλας τὰς ἐπενδύσεις τῶν οἰκονομικῶν λειτουργιῶν εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς τομεῖς ἰδιοκτησίας τοῦ Δημοσίου τῆς Σοβιετικῆς οἰκονομίας πλὴν τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ συγκεκριμένως:

- α) Εἶναι ὑπεύθυνη διὰ τὰς ἐπενδύσεις εἰς τὴν βιομηχανίαν, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον, τὰς μεταφορὰς καὶ ἐπικοινωνίας καὶ εἰς τὰς οἰκοδομὰς τοῦ Δημοσίου.
- β) Ἐλέγχει τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὰς δαπάνας δι' ἐπισκευὰς καὶ συντήρησιν καὶ παρομοίας δραστηριότητας.
- γ) Χρηματοδοτεῖ δι' ἀνοικοδόμησιν σχολείων, νοσοκομείων κλπ. εἰς ἀστικάς περιοχάς.
- δ) Χρηματοδοτεῖ τὰς συνεταιριστικὰς στεγαστικὰς οἰκοδομὰς ὡς καὶ τὴν ἀτομικὴν στέγασιν εἰς τὰς ἀστικάς περιοχάς.

Καὶ ἡ Τράπεζα Ἐπενδύσεων ὅπως ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα ὑπάγεται ἄμεσα εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1961 αἱ ἐργασίαι τῶν συναλλαγῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καὶ ὁ διακανονισμὸς τῶν διεθνῶν πληρωμῶν ἀνελήφθησαν ὑπὸ τῆς «Τραπεζῆς Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου» ἐνῶ προηγουμένως ἦσαν ἐργασίαι τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς.

Ἡ Τράπεζα Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου εἶναι ἓνα εἶδος ἀνωνύμου Ἑταιρείας μὲ μετοχικὸν κεφάλαιον 300.000.000 ρουβλίων καὶ μὲ μετόχους τὴν Κεντρικὴν Τράπεζαν καὶ ἄλλας κρατικὰς καὶ συνεταιριστικὰς ὁργανώσεις. Ἡ Τράπεζα αὕτη εἶναι ἐκείνη πού χορηγεῖ τὸ συνάλλαγμα εἰς τοὺς Ρώσους ταξιδιώτας.

Τὸ συμπέρασμα ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶναι ὅτι τὸ τραπεζικὸν σύστημα εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσην εἶναι ἓνα μέσον ἐλέγχου καὶ ἓνα οὐσιῶδες τμήμα τῆς διοικήσεως τοῦ οἰκονομικοῦ Σχεδίου. Ὁ ρόλος ἐπομένως τῶν Τραπεζῶν ὑποτάσσεται εἰς τὰς διοικητικὰς ἀποφάσεις τῶν καταρτισάντων τὸ Σχέδιον. Αἱ Τράπεζαι ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσην δὲν ἐνεργοῦν μὲ τὴν ἰδικήν

των πρωτοβουλιαν, δὲν χορηγοῦν δηλαδὴ ἓνα δάνειον εἰς μίαν ἐπιχείρησιν, ὅπως γίνεται εἰς τὴν Δύσιν, ἐπειδὴ αὕτη παράγει ἀποδοτικὰ καὶ ἡ περιουσιακὴ τῆς κατάστασις ἐξασφαλίζει τὸ δάνειον ἀλλὰ διότι πρωταρχικῶς τοῦτο ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Σχεδίου καὶ ὁ ρόλος τῆς Τραπεζῆς εἶναι νὰ διαπιστώσῃ ἂν ὄντως ἐχρησιμοποιήθῃ τὸ δάνειον ὥς τὸ Σχέδιο ὥριζεν.

Δὲν ὑπάρχει «κεντρικὴ τραπεζικὴ πολιτικὴ», ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν τὴν γνωρίζομεν εἰς τὴν Δύσιν. Ἡ ὑπευθυνότης τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς πρὸς διατήρησιν τῆς νομισματικῆς σταθερότητος προκύπτει ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ διὰ τῆς νομισματικῆς προσφορᾶς. Ἡ πολιτικὴ τῆς περιορίζεται εἰς τὴν παρεμπόδισιν τῆς μὴ σχεδιαζομένης αὐξήσεως τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας καὶ τοῦ ὄγκου τῆς πίστεως, ἐφ' ὅσον ταῦτα τείνουν νὰ ἔχουν πληθωρικὰ ἀποτελέσματα. Διὰ τοῦτο αὕτη πρέπει νὰ ἐνεργῇ πάντοτε ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν Σχεδίων τῆς Πίστεως καὶ τῶν Ταμιακῶν Σχεδίων, τὰ ὁποῖα καταρτίζονται πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διατηρήσεως τῆς ρευστότητος τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὸ κατώτερον δυνατόν ἐπίπεδον.

Αἱ κάτωθι κομμουνιστικαὶ χῶραι: Σοβιετικὴ Ἑνωσις, Ἀνατολικὴ Γερμανία, Βουλγαρία, Μογγολία, Οὐγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία καὶ Τσεχοσλοβακία, γνωσταὶ ὡς χῶραι τῆς Comecon, τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 1963, ὑπέγραψαν συμφωνίαν καθιερώσεως ἑνὸς πολυμεροῦς συστήματος διακανονισμοῦ τῶν πληρωμῶν των διὰ μετατρέψιμων ρουβλίων καὶ ἰδρύσεως μιᾶς «Διεθνοῦς Τραπεζῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας», ἡ ὁποία ἤρχισε τὰς ἐργασίας της τὴν 1η Ἰανουαρίου 1964 μὲ ἓνα κεφάλαιον πού ἀντιστοιχεῖ εἰς Δολλάρια 383.000.000.

Ἡ Διεθνὴς Τράπεζα Οἰκονομικῆς Συνεργασίας τῆς Comecon ἔχει μεταξύ τῶν λειτουργιῶν της:

- α) Τὴν ὀργάνωσιν καὶ διατήρησιν τοῦ πολυμελοῦς συστήματος τῶν διακανονισμῶν τῶν πληρωμῶν εἰς μετατρέψιμα ρούβλια ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς ἐξωτερικὰς συναλλαγάς.
- β) Τὴν χρηματοδότηση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου
- γ) Τὴν προσέλκυση καὶ κατακράτηση τῶν ἐλευθέρων κεφαλαίων τῶν μελῶν εἰς μετατρέψιμα δολλάρια.
- δ) Τὴν ἀποδοχὴν εἰς κατάθεση ἢ εἰς ἄλλους λογαριασμοὺς χρυσοῦ, μετατρέψιμων νομισμάτων καὶ ἄλλων νομισμάτων καὶ ἐκτέλεση ἐργασιῶν μὲ αὐτά.
- ε) Τὴν χρηματοδότηση ἐπιχειρήσεων συμφώνως πρὸς τὰς συμφωνίας μεταξύ τῶν ενδιαφερομένων χωρῶν.

Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀντιπρόσωπος τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως εἶναι ἡ «Moscow Narodny Bank» μὲ ἔδρα τὸ Λονδῖνον. Ὑπῆρχε δὲ ἓνα ὑποκατάστημα εἰς τὴν Βηρυττόν.

Β'. Καὶ ἡ Ἑρυθρὰ Κίνα κινεῖται ὅπως ἡ Σοβιετικὴ Ἑνωσις βάσει τοῦ

Ἐθνικοῦ Οἰκονομικοῦ Σχεδίου καὶ ὅλαι αἱ ἐπιχειρήσεις καὶ αἱ Τράπεζαι ἀνήκουν εἰς τὸ Κράτος. Τὸ τραπεζικὸν σύστημα παίζει ζωτικὸν ρόλον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Σχεδίου. Αἱ Τράπεζαι κατανέμουν τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια ὅπου πρέπει καὶ ἐπιβλέπουν ἂν ἡ διάθεσις τῶν κεφαλαίων γίνονται συμφώνως μετὰ τὸ Σχέδιον ὀρίζει.

Ἡ κυριωτέρα Τράπεζα εἶναι ἡ «Λαϊκὴ Τράπεζα τῆς Κίνας» (People's Bank of China) τῆς ὁποίας ἡ διάρθρωσις ἔχει ὡς κάτωθι:

α) Ἐνα Κεντρικὸν Κατάστημα εἰς τὸ Πεκίνο.

β) 28 κύρια ὑποκαταστήματα

γ) 174 Κεντρικὰ Πρακτοτερεῖα

δ) 1961 Ὑποπρακτοτερεῖα

ε) 1058 Γραφεῖα τῶν ὑποκαταστημάτων εἰς διαφόρους πόλεις

στ) 1400 Γραφεῖα Ἑργασίων

ζ) 6000 Γραφεῖα Ἀποταμιεύσεως

Τὰ τραπεζικὰ κτίρια ἀνέρχονται εἰς 10.622 καὶ οἱ τραπεζικοὶ ὑπάλληλοι εἰς 230.000.

Ἡ «Λαϊκὴ Τράπεζα τῆς Κίνας» (Bank of China) εἶναι ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα. Ὑπάρχουν παράλληλα καὶ ἄλλαι εἰδικαὶ Τράπεζαι αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς ταύτην.

Ἡ «Τράπεζα Ἀνοικοδόμησις» (Construction Bank) καὶ ἡ «Τράπεζα Ἐπικοινωνιῶν» (Bank of Communication) παρέχουν μακροχρόνια δάνεια διὰ παγίας ἐγκαταστάσεις.

Ἡ «Τράπεζα τῆς Κίνας» (Bank of China) εἶναι κατὰ ἓνα τρόπον ἡ Διευθύνσις τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς.

Ἡ «Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς Κίνας» (Agricultural Bank of China) ἀσκεῖ τὴν ἀγροτικὴν πίστιν.

Αἱ «Κρατικαὶ Ἰδιωτικαὶ Τράπεζαι» εἶναι αἱ πρώην ἰδιωτικαὶ Τράπεζαι, αἱ ὁποῖοι ἔχουν κρατικοποιηθῇ καὶ ἀσκοῦν τὰς καθημερινὰς τρέχουσας τραπεζικὰς ἐργασίας.

Καὶ αἱ Τράπεζαι τῆς Ἑρυθρᾶς Κίνας ὅπως καὶ αἱ Τράπεζαι τῆς Δύσεως ἐνεργοῦν ὡς μηχανισμοὶ ἑλξεως τῶν ἀποταμιεύσεων. Τὰ κεφάλαια ταῦτα διαθέτουν ποικιλοτρόπως παρέχουσαι προκαταβολὰς εἰς τὰς κρατικὰς ἐπιχειρήσεις συμφώνως πρὸς τὸ Σχέδιον. Εἰς περίπτωσιν ἐπείγουσας ἀνάγκης αἱ κρατικαὶ ἐπιχειρήσεις ἢ δῆμοι αἰτοῦν ἀπὸ τὸ πληρέστερον ὑποκατάστημα τῆς Λαϊκῆς Τραπεζῆς τῆς Κίνας τὰ ποσὰ πού τοὺς ἀναγκαιοῦν, τοῦτο μετὰ τὴν σειρὰν του ἀπευθύνεται εἰς τὸ ἀρμόδιον Περιφερειακὸν Τραπεζικὸν Γραφεῖον τὸ ὁποῖον θὰ ἀποφασίσῃ καὶ ἂν τὸ ποσὸν εἶναι μεγάλο, ἀρμόδιο διὰ τὴν τελικὴν ἀπόφασιν εἶναι τὸ Κεντρικὸν Κατάστημα τῆς Λαϊκῆς Τραπεζῆς τῆς Κίνας, τὸ Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν καὶ οἱ ἀρμόδιοι τοῦ Κεντρικοῦ Σχεδίου.

II. **Ἡ τραπεζικὴ εἰς τὰς χώρας τῆς Δύσεως.** Μία Δύσις περιλαμβάνουσα πολυάριθμα Κράτη εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ Βόρειον Ἀμερικὴν, μὲ διοικητικὴν διάρθρωσιν διάφορον, μὲ Κυβερνήσεις διαφόρων πολιτικῶν ἀποχρώσεων καὶ μὲ τραπεζικὰ συστήματα διαφόρου παραδόσεως καὶ ἐξελιξέως δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νά νοηθῇ ὅτι ἔχει ὁμοιόμορφον τραπεζικὸν σύστημα. Φυσικὰ συναντῶνται διαφοραὶ πολλαὶ ἀλλὰ δὲν εἶναι *βασικαί* διαφοραὶ ὅπως εἶναι αὐταὶ ποὺ χωρίζουν τὰς κομμουνιστικὰς ἀπὸ τὰς χώρας τῆς Δύσεως. Δὲν εἶναι π.χ. οὐσιώδους σημασίας ἡ διαφορὰ ποὺ παρατηρεῖται μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Καναδᾶ εἰς τὴν χάραξιν τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς. Ἐδῶ τὴν ἀσκεῖ ἡ Νομισματικὴ Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ, ἐνῶ εἰς Καναδᾶ αὕτη προσδιορίζεται ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς, ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τοῦ Καναδᾶ (Bank of Canada) διὰ τοῦ Διοικητοῦ της, ὅπως ἐπίσης δὲν ἔχει οὐσιώδη σημασία ὅτι εἰς τὴν χώραν μας κάθε Τράπεζα ἔχει δικαίωμα νά ἰδρῦη ὑποκαταστήματα τόσο εἰς τὴν πρωτεύουσαν ὅσο καὶ εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις, εἰς οἵανδήποτε περιοχὴν (Branch Banking system), ἐνῶ εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας, ποὺ εἶναι μία Ὅμοσπονδία Πολιτειῶν (states) συναντᾷ κανεὶς εἰς ἄλλας μὲν Πολιτείας, ὅπως εἰς τὴν Καλιφόρναν κάθε Τράπεζα νά ἔχη ὅσα ὑποκαταστήματα θέλει, εἰς ἄλλας, ὅπως εἰς τὴν Πολιτείαν τοῦ Illinois, ποὺ ἔχει πρωτεύουσα τὸ Σικάγον, ὑπάρχει τὸ σύστημα «τῆς μιᾶς Τραπεζῆς» («one's banking system» ἢ «Unit Banking System»), ὅπου μία Τράπεζα ἔχει τὸ δικαίωμα νά εἶναι ἐγκατεστημένη εἰς ἓνα κτίριον καὶ ἀπαγορεύεται νά ἰδρῦσῃ ὑποκαταστήματα τόσον εἰς τὴν ἑδραν της ὅσον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, καὶ τέλος, εἰς ὠρισμένας περιοχάς, ὅπως εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Νέας Ὑόρκης, ὑπάρχει τὸ μικτὸν σύστημα. Αὐταὶ αἱ διαφοραὶ καὶ πολλαὶ ἄλλαι ποὺ ὑφίστανται μεταξὺ τῶν τραπεζικῶν συστημάτων τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς Δύσεως δὲν εἶναι «βασικαί», δὲν εἶναι δηλαδὴ «οὐσιώδεις» διαφοραὶ. Εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς Δύσεως τὰ Τραπεζικὰ κριτήρια τῶν Τραπεζῶν εἶναι ὁμοιόμορφα: Διὰ νά χρηματοδοτηθῇ μία ἐπιχειρήσις πρέπει αὕτη νά ἔχη περιουσιακὴν κάλυψιν καὶ νά παράγῃ ἀποδοτικά, δηλαδὴ τὰ παραγόμενα ὑπὸ ταύτης προϊόντα νά διατίθενται εἰς τιμὰς ποὺ ὑπερκαλύπτουν τὰς τιμὰς κόστους. Δὲν ὑπάρχει πρόγραμμα παραγωγῆς τῶν διαφόρων ἐπιχειρήσεων σχεδιασθὲν ὑπὸ τοῦ Κράτους, τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὁποίου αἱ Τράπεζαι ἐντέλλονται νά παρακολουθοῦν, ὅπως γίνεται ὡς εἶδομεν εἰς τὰς Κομμουνιστικὰς χώρας. Εἰς τὴν Δύσιν, κατὰ κανόνα, αἱ ἐμπορικαὶ Τράπεζαι εἶναι κερδοσκοπικαὶ ἐπιχειρήσεις, ἥτοι οἰκονομικαὶ μονάδες ποὺ ἐπιδιώκουν κέρδος.

Αἱ πλεῖσται χῶραι τῆς Δύσεως, περιλαμβανομένου τοῦ Καναδᾶ, ἔχουν υἱοθετήσῃ τὸ «σύστημα τῆς Τραπεζῆς μὲ πλείονα Τραπεζικὰ Γραφεῖα» ὅπου μία Τράπεζα διεξάγει τὰς ἐργασίας της ἀπὸ περισσοτέρας τῆς μιᾶς θέσεως. Γενικῶς ὑπάρχει ἓνα Κεντρικὸν Γραφεῖον (Τὸ Κεντρικὸν Κατάστημα τῆς Τραπεζῆς) καὶ ἓνα ἢ περισσότερα ὑποκαταστήματα ἢ Τραπεζικὰ Γραφεῖα. Ἐκαστον ὑποκατά-

στημα διευθύνεται ὑφ' ἐνὸς διευθυντοῦ, ὅστις ἔχει διορισθῇ ἀπὸ τὸ Κεντρικὸ Κατάστημα. Κανονικῶς τὸ ὑποκατάστημα ἐνεργεῖ ὅλας τὰς τραπεζικὰς ἐργασίας πὺ διεξάγει τὸ Κεντρικὸν Κατάστημα μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι διὰ μεγαλύτερα δάνεια καὶ ἄλλες μεγαλύτερες ἀποφάσεις πρέπει προηγουμένως νὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Κεντρικοῦ.

Αὐτὸ τὸ σύστημα ἐπέτυχε καὶ τάχιστα ἀνεπτύχθη. Ἴδου τὶ ραγδαία ἐξέλιξι εἶχε π.χ. εἰς Καναδᾶ¹

Ἔτος	Ἀριθμὸς Τραπεζικῶν Γραφείων
	(Ὑποκαταστήματα, Πρακτορεῖα, Ὑποπρακτορεῖα)
1868	123
1902	747
1905	1145
1920	4676
1930	4083
1940	3311
1950	3679
1960	5051
1965	5724
1966	5807
1967	5879

Τὸ σύστημα τῆς «μιας Τραπεζῆς», ὅπου ἐφαρμοζόμενον, ἔχει ὡς συνέπειαν ἢ χώρα νὰ ἔχη πολλὰς ἀνεξαρτήτους, αὐτοτελεῖς Τραπεζάς, αἱ ὁποῖαι οὔτε ἐλέγχονται οὔτε ἀνήκουν εἰς ἄλλας Τράπεζας, ἀνεπτύχθη κυρίως εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τοῦ «Συστήματος τῆς μιας Τραπεζῆς» εἶναι τὰ ἀκόλουθα:²

1) Ἡ Τράπεζα δύναται νὰ προσαρμόζῃ τὰς ἐργασίας της, εἰς τὰς οἰκονομικὰς ἀπαιτήσεις τῆς τοπικῆς κοινότητος, ἐνῶ ἓνα Ὑποκατάστημα ἀναγκαίως λειτουργεῖ σύμφωνα μὲ τὰς διαδικασίας τῆς ρουτίνας πὺ καθορίζονται ἀπὸ τὸν Κεντρικὸν Κατάστημα. Ἐξ ἄλλου αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται στὴν στιγμήν καὶ δὲν ὑπάρχει καθυστέρηση, ὅπως συμβαίνει δι' ἓνα μεγάλο δάνειο, ὅπου τὸ Ὑποκατάστημα θὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Κεντρικοῦ Καταστήματος.

2. Ἡ Διοίκισις καὶ διαχείρισις τῆς «μιας Τραπεζῆς» γνωρίζει τὴν κοινότη-

1. Βλ. Canada Year Book διαφόρων ἐκδόσεων.

2. R. C. Bellan: «Principles of Economics and the Canadian Economy» σελ. 390.

τα εἰς τὴν ὁποίαν ἐργάζεται, εἶναι δὲ συνδεδεμένη μὲ τὰ οἰκονομικά της συμφέροντα καὶ ὥς ἐκ τούτου θὰ εἶναι περισσότερο κατάλληλος εἰς τὴν προώθησιν τοπικῶν προγραμμάτων, ἀφοῦ προσφορώτερα ἀντιλαμβάνεται τὰς τοπικὰς ἀνάγκας παρὰ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὑποκαταστήματος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει διαρκεῖς δεσμούς μὲ τὸν τόπον καὶ δὲν προβλέπει νὰ μείνῃ ἐκεῖ ἐπὶ μακρόν. Ἐπὶ πλέον ὁ τραπεζίτης τοῦ «Συστήματος τῆς μιᾶς τραπεζῆς» εἶναι πιθανὸν νὰ χορηγήσῃ ἓνα δάνειον, τὸ ὁποῖον ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὑποκαταστήματος δηλαδὴ τοῦ «Συστήματος τῆς Τραπεζῆς μὲ Τραπεζικὰ Γραφεῖα» θὰ ἀδυνατοῦσε νὰ χορηγήσῃ ἀκολουθῶν τοὺς αὐστηροὺς κανόνας τῆς χρηματοδοτήσεως.

3. Τὰ κεφάλαια ποὺ διατίθενται ὑπὸ τῆς «μιᾶς Τραπεζῆς» εἶναι χρήματα ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὰς ἀποταμιεύσεις τῆς Κοινότητος καὶ θὰ χρησιμεύσουν διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Κοινότητος. Ἀντιθέτως τὸ Ὑποκατάστημα συλλέγον τὰς ἀποταμιεύσεις τῆς Κοινότητος πολλάκις τὰς ἀποστέλλει εἰς ἄλλας κοινότητας καὶ ἔτσι δὲν εἶναι διαθέσιμα διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς τῆς κοινότητος.

4. Μία Τράπεζα ἔχουσα πολλὰ Ὑποκαταστήματα ἀποκτᾷ οἰκονομικὴν δύναμιν μὲ τάσεις μονοπωλιακὰς ὅχι μόνον εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους τομεῖς.

5. Ἐὰν πτωχεύσῃ μία Τράπεζα μὲ πολλὰ Ὑποκαταστήματα εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργηθῇ οἰκονομικὸς πανικὸς καὶ δυνατόν νὰ ἔχῃ ἀντίκτυπον εἰς ὅλην τὴν χώραν ἐνῶ ἡ πτώχευσις μιᾶς τοπικῆς Τραπεζῆς θὰ ἔχῃ τοπικὸν μόνον ἀντίκτυπον.

Τὰ ἐπιχειρήματα ἐξ ἄλλου ὑπὲρ τοῦ «Συστήματος τῆς Τραπεζῆς μὲ πλεονα Τραπεζικὰ Γραφεῖα» εἶναι τὰ ἑξῆς:¹

1. Ἡ Τράπεζα ἐκτελεῖ πλήρως ὅλας τὰς ὑπηρεσίας. Ἐνα μικρὸ Ὑποκατάστημα εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέσῃ ἐργασίας ποὺ μόνον μία μεγάλη Τράπεζα ἀρτίως ὀργανωμένη θὰ τὸ κατῴρθωνε λόγῳ ἀκριβῶς τῆς ἀρτίας ὀργανώσεώς της.

2. Κατωρθοῦται τὰ διάφορα τραπεζικὰ βάρη καὶ τὰ ἐπιτόκια νὰ εἶναι τὰ αὐτὰ δι' ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς χώρας ἀφοῦ ταῦτα καθορίζονται ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς δι' ὅλα τὰ Ὑποκαταστήματα της.

3. Ἀκόμη καὶ ἀποτυχία καθολικὴ ἐνὸς Ὑποκαταστήματος οὐδόλως θὰ ἐπηρέαζε τὴν ὅλην Τράπεζαν καὶ οὐτε θὰ ἐπήρχετο οἰκονομικὸς πανικὸς εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Ὑποκαταστήματος. Ἀντιθέτως ὁ καταποντισμὸς μιᾶς ἀνεξαρτήτου τοπικῆς τραπεζῆς θὰ ἐβύθιζε εἰς οἰκονομικὸν χάος ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν. Ἀλλὰ καὶ τὸ κλείσιμον ἐνὸς Ὑποκαταστήματος δύναται νὰ γίνῃ χωρὶς ζημίαν τῶν Καταθετῶν καὶ τῶν Μετόχων τῆς Τραπεζῆς, ἐνῶ τὸ κλείσιμον μιᾶς ἀνεξαρτήτου Τραπεζῆς δὲν εἶναι πάντοτε ἐφικτὸν νὰ γίνῃ ἀζημίως.

4. Γίνεται καλυτέρα κατανομή καὶ μετακίνησις τῶν κεφαλαίων εἰς ἐκεῖνας

1. R. C. Bellan ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 391.

τάς περιοχάς πού ἔχουν ἀνάγκη ν' ἀναπτυχθοῦν.

5. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου προάγονται τὰ τραπεζικά standards. Οἱ πεπειραμένοι διευθύνται τῶν Ὑποκαταστημάτων, οἱ ὅποιοι ἔχουν ὑπηρετήσει καί εἰς ἄλλας περιοχάς ἐνῶ ὕστερον ἐκ τοῦ γεγονότος δι' ὃν κατὰγονται ἀπὸ τὴν περιοχὴν, μὲ εὐθείαν κρίσιν δίδουν λύσεις εἰς τὰ τοπικά προβλήματα λόγω τῆς τραπεζικῆς τῶν πείρας καὶ παιδείας.

6. Τὰ γενικά ἐξοδα διὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Ὑποκαταστήματος εἶναι μικρότερα ἀπὸ ἐκεῖνα πού θὰ ἀπητοῦντο διὰ τὴν ἰδρυσιν μιᾶς αὐτοτελοῦς Τραπεζῆς εἰς μίαν τοπικὴν περιοχὴν.

7. Εἰς τὴν περίπτωσιν πού ἔνα Ὑποκατάστημα συγκεντρῶσει τεραστίας καταθέσεις μὲ μεγάλην εὐχέρειαν διὰ μέσου καὶ τῶν λοιπῶν Ὑποκαταστημάτων δύναται ἀσφαλῶς νὰ τὰς ἐπενδύσῃ. Μία τοπικὴ ὁμως Τράπεζα, γνωρίζουσα μόνον καλῶς τὴν περιοχὴν τῆς θὰ δυσκολευθῇ πολὺ νὰ τὰς διαθέσῃ. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν πού ὑπάρχει εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἓνα τεράστιον ἐργοστάσιον πού μπορεῖ νὰ τὰς ἀπορροφήσῃ θὰ ἀναλογισθῇ τι ἤθελε συμβῇ ἐάν τοῦτο καταρρεῦσθαι.

Εἰς τὰς πλείστας χώρας τοῦ κόσμου ἡ ἀγγλικὴ ἐπίδρασις ἐπεκράτησεν καὶ αἱ ἐμπορικαὶ Τράπεζαι ὅπως π.χ. εἰς τὸν Καναδᾶ, υἱοθέτησαν «τὸ Σύστημα τῆς Τραπεζῆς μὲ πλείονα Τραπεζικὰ Γραφεῖα». Ἔτσι ὅλαι αἱ Ἐμπορικαὶ Τράπεζαι τοῦ Καναδᾶ διεξάγουν τὰς ἐργασίας τῶν ἀπὸ περισσοτέρας τῆς μιᾶς θέσεως. Γενικῶς ὑπάρχει ἓνα Κεντρικὸν Κατάστημα εἰς τὴν ἑδραν τῆς Τραπεζῆς καὶ πλείονα ὑποκαταστήματα διεσπαρμένα ἀνὰ τὸν Καναδᾶ.

Ἐκαστο Ὑποκατάστημα διευθύνεται ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ του, ὅστις ὀρίζεται ἀπὸ τὸ Κεντρικὸν Κατάστημα. Κανονικῶς τὸ Ὑποκατάστημα ἐνεργεῖ ὅλας τὰς τραπεζικὰς ἐργασίας, τὰς ὁποίας διεξάγει καὶ τὸ Κεντρικὸν Κατάστημα, εἰς περιπτώσεις ὁμως χορηγήσεως δανείων πέραν ἐνὸς ὁρισμένου ὁρίου, ἀπαιτεῖται προηγουμένη ἔγκρισις τοῦ Κεντρικοῦ Καταστήματος.

Ἀπὸ τὴν τραπεζικὴν τῆς Δύσεως ἐπελέξαμε τὴν τραπεζικὴν εἰς Καναδᾶ διὰ τοὺς κάτωθι λόγους:

1. Βλ. σχετικῶς Beckart B.H.: «The Banking System of Canada» 1929, Bellan R.C.I. «Principles of Economics and the Canadian Economy» 1967, Binhammer, H.H. «The Banker and Society», Boreham - Shapiro - Solomon - White: «Money and Banking» 1972, The Canadian Bankers Association: «Chartered Banks of Canada», Jamilson A.B. «Chartered Banking in Canada», 1957, Lerner, G. «Canadian Money and Banking», Morisson G. «Liquidity Preferences of Commercial Banks» 1966. McIvor «Canada, Commonwealth Banking Systems» 1965, O'Brien J.W.: «Canadian Banking», 1964, Patterson Stuart «Canadian Banking», Powell D. J. μελέτην ἐξ ἐννέα σελίδων εἰς «Comparative Banking» (Edited by H.W. Auburn), Sarpkaya, S. «The Banker and Society», report of the Royal Commission on Banking and Finance βλ. ἄρθρα Currie, Mitchell, Neufeld, Slater καὶ Totey εἰς «The Canadian Banker» Θέρος 1964. Ἀξιόλογοι εἶναι ἐπίσης αἱ διάφοροι ἐκδόσεις τῶν Καναδικῶν Τραπεζῶν ἐπὶ διαφόρων σχετικῶν μὲ τὰς ἐργασίας τῶν θεμάτων.

α) Διότι τὸ τραπεζικόν του σύστημα τὸ ἔχει ἡ πλειοψηφία τῶν χωρῶν τῆς Δύσεως καὶ συνεπῶς κατὰ κάποιον τρόπο εἶναι σὰν τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν τραπεζικὸν σύστημα τῆς Δύσεως.

β) Ὁ Καναδὰς εἶναι ὁμοσπονδία Πολιτειῶν καὶ τὸ τραπεζικόν του σύστημα θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποτελέσῃ τὸ πρότυπον διὰ μίαν Ἑνωμένην Εὐρώπην.

γ) Διότι ἔχει πολὺ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου τραπεζικὴν. Προτοῦ ἀρχίσουν εἰσβολὴν εἰς τὴν χώραν μας αἱ ἄλλοδαπαὶ Τράπεζαι αἱ Καναδικαὶ εἶναι αἱ πρῶται Τράπεζαι ποὺ ὁσφραίνονται ὅτι ἐδῶ δύνανται νὰ ἀναπτυχθοῦν. Καὶ πρώτη ἡ Nova Scotia δημιουργεῖ Ὑποκατάστημα εἰς Πειραιᾶ. Τὸ γεγονὸς ἄλλωστε τῆς δημιουργίας τόσων πολλῶν Ὑποκαταστημάτων καὶ Πρακτορείων εἰς τὸ Ἐξωτερικόν ὑπὸ τῶν Καναδικῶν Τραπεζῶν ἐπιβεβαιεῖ τὸ ἀναπτυγμένον τῆς τραπεζικῆς τοῦ Καναδᾶ².

δ) Διότι εἰς Καναδᾶ ὑπάρχει ἀνθοῦσα ἑλληνικὴ παροικία ποὺ κατέστη πρότυπον ἀποταμιευτικοῦ πνεύματος.

ε) Διὰ λόγους συναισθηματικούς. Εἶναι ἡ χώρα ποὺ μοῦ ἔδωσε πνευματικὴν στέγην τὰ ἔτη τῆς αὐτοεξορίας μου (1968-1974).

Εἰς τὴν διαμόρφωσίν του τὸ Καναδικὸ Τραπεζικὸν σύστημα ὑπέστη ἐπίδρασιν τόσον τοῦ ἀγγλικοῦ, ἀφοῦ ὁ Καναδὰς ἐπὶ μακρὸν ἦτο ἀποικία ἀγγλική, ὅσον καὶ τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἀφοῦ γειτνιάζει μὲ αὐτάς.

Τὸ χαρακτηριστικόν τοῦ Καναδικοῦ τραπεζικοῦ συστήματος εἶναι ὅτι αἱ Τράπεζαι του ἔχουν ἓνα πλῆθος ὑποκαταστημάτων, πρακτορείων καὶ ὑποπρακτορείων.

Ὑπάρχουν εἰς Καναδᾶ ἑννέα ἐμπορικαὶ Τράπεζαι³:

Ὄνομα Τραπεζῆς	Ἔτος λειτουργίας	Ἔδρα	Ὑποκα- καταστήματα Ἐσωτ. Ἐξωτ. (εἰς ἑκατο- μύρια Δολλ.)	Σύνολον Ἐ- νεργητικοῦ
Royal Bank of Canada	1869	Montreal	1131 114	9.165

2. Μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1971 ὑπῆρχον εἰς τὸ Ἐξωτερικόν Ὑποκαταστήματα καὶ Πρακτορεῖα 270 τῶν Καναδικῶν Τραπεζῶν: Εἰς τὴν Ἀργεντινὴν 3, Βαχάμας 37, Βέλγιον 2, Ἀγγλίαν 14, Βρεταννικὰς Ὀνδούρας 7, εἰς τὰς νήσους Cayman 23, εἰς τὴν Κολομβίαν 8, εἰς τὴν Δημοκρατίαν τοῦ Ἀγ. Δομίνικου 17, Γαλλίαν 2, εἰς Γαλλικὰς Δυτικὰς Ἰνδίας 2, Γουιάνα 13, Ἑλλάδα 2, Αἰτῆ 1, Ἱρλανδίαν 2, Λίβανο 3, Κάτω Χώρας 1, Ἑνωμένας Πολιτείας 23, Πόρτο Ρίκο 10, εἰς Παρθένους Νήσους τῶν Ἑνωμ. Πολιτειῶν 6, Βενεζουέλαν 6, Δυτικὴν Γερμανίαν 3 καὶ Δυτικὰς Ἰνδίας 106

3. Ἀπαντᾷ τοὺς πίνακας ποὺ παραθέτομεν τοὺς ἐλάβαμεν ἀπὸ σχετικὰς δημοσιεύσεως τῆς Ἑνώσεως Τραπεζῶν τοῦ Καναδᾶ (Canadian Bankers Association).

Όνομα Τραπεζης	Έτος Λειτουργίας	Έδρα	Υποκα- ταστήματα Έσωτ. Έξωτ. (εἰς ἑκατομ- μυρια Δολλ.)	Σύνολον Έ- νεργητικοῦ	
Canadian Imperial Bank of Commerce	1867	Toronto	1412	53	8.359
Bank of Montreal	1822	Montreal	1034	12	6.992
The Bank of Nova Scotia	1832	Halifax	726	52	5.208
The Toronto Dominion Bank	1856	Toronto	717	3	4.490
Banque Canadienne Nationale	1874	Montreal	597	1	1.497
La Banque Provinciale du Canada	1861	Montreal	326	—	760
The Mercantile Bank of Canada	1953	Montreal	8	—	191
Bank of British Columbia	1968	Vancouver	2	—	87
Σύνολον			5953	235	36.699

Μεταξύ τῶν Τραπεζῶν τούτων ὑπάρχει μία διαφοροποίηση τῶν δραστηριοτήτων των. Αἱ πρῶται πέντε εἶναι «ἐθνικαί» (national). Αὐτό σημαίνει ὅτι ἔχουν ὑποκαταστήματα διεσπαρμένα εἰς ὅλον τὸν Καναδᾶ καὶ ὄχι εἰς τὴν Διοικητικὴν περιοχὴν (Provence), ὅπου ἡ ἔδρα τῆς Τραπεζῆς. Δύο Τράπεζαι: Ἡ «Banque Prvinciale du Canda» καὶ ἡ «Banque Canadienne Nationale» ἔχουν ὑποκαταστήματα μόνον εἰς τὴν Διοικητικὴν περιοχὴν (Province) τοῦ Quebec καίτοι ἔχουν ἀντιπροσώπευσιν εἰς μίαν ἢ δύο ἄλλας Διοικητικὰς περιοχάς. Ἐξ ἄλλου ἡ Mercantile Bank ἔχει ὑποκαταστήματα εἰς ἑπτὰ μεγαλυτέρας πόλεις τοῦ Καναδᾶ, ἐκτεινόμενα ἀπὸ τὸ Halifax μέχρι τὸ Vancouver, ἐνῶ τὰ ὑποκαταστήματα τῆς νεωτέρας τῶν ἀνωτέρω Τραπεζῶν, τῆς «Bank of British Columbia» περιορίζονται μόνον εἰς τὴν Διοικητικὴν περιοχὴν τῆς British Columbia.

Πλεῖστοι τῶν ἀνωτέρω Τραπεζῶν εἶναι προῖον συγχωνεύσεων, αἰτνες ἑλαβον χώραν εἰς τὸ παρελθόν. Μερικαὶ ἡλλαξαν τὴν ὀνομασίαν των καὶ μία ὑπέστη μεγαλυτέραν ἀναδιογράνωση.

Ἐνῶ ἐπὶ μακρὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Καναδᾶ Τραπεζῶν μένει στατικός, ἀντιθέτως ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποκαταστημάτων καὶ Τραπεζικῶν γραφείων αὐξάνεται σταθερῶς. Τραπεζικὰ Γραφεῖα σταθερῶς αὐξάνονται ἀπὸ ἔτος εἰς ἔτος καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ 1950 καὶ ἐντεῦθεν:

Τὸ 1950 ὑπῆρχον 3.679 Τραπεζικὰ Γραφεῖα ἀνά τὸν Καναδᾶ

Τὸ 1960 ὑπῆρχον 5.051 Τραπεζικά Γραφεῖα ἀνὰ τὸν Καναδᾶ

Τὸ 1968 ὑπῆρχον 5.953 Τραπεζικά Γραφεῖα ἀνὰ τὸν Καναδᾶ

Ἐτσι τὸ «σύστημα μὲ πολλαπλᾶ Τραπεζικά Γραφεῖα» ἀποτελεῖ ἓνα δυναμικὸν φαινόμενον. Ἐντεῦθεν ἀναβλύζει ἡ ἐξῆς ἀπορία: Ἀπὸ τὸ 1950 μέχρι σήμερον περίπου ἐδιπλασιάσθησαν τὰ Τραπεζικά Γραφεῖα εἰς Καναδᾶ. Τί θὰ συνέβαινε ἐάν ὑπῆρχε ἐν ἰσχύει καὶ ἐκεῖ δ.τι εἰς ὠρισμένας Πολιτείας (states) τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἦτοι τὸ σύστημα τῆς «μίας Τραπεζῆς»; Θὰ εἶχαν ἰδρυθῇ τόσαι πολλαὶ νέαι Τράπεζαι διὰ νὰ ἰκανοποιήσουν τὰς τραπεζικὰς ἀνάγκας τῶν οἰκονομικῶν μονάδων ἢ μοιραίως θὰ περιορίζετο ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων Τραπεζῶν ἀφοῦ θὰ ἦτο ἡ ἐποπτεία τῶν ἑνῶς πραγματικὸς πονοκέφαλος τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν.

Ἀπὸ τὴν σύνθεσιν τοῦ Ἑνεργητικοῦ τῶν Καναδικῶν Τραπεζῶν προκύπτει ὅτι δύο μεγάλαι Τράπεζαι, ἡ Royal Bank καὶ ἡ Canadian Imperial Bank of Commerce εἶχαν τὰ 48% τοῦ Ἑνεργητικοῦ ὅλων τῶν Καναδικῶν Τραπεζῶν καὶ περὶ τὰ 44% τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Τραπεζικῶν Γραφείων.

Ὁ ἀνωτέρω πίναξ εἶναι ἐνδεικτικὸς τῆς ἀναπτύξεως τῶν ὑποκαταστημάτων:

Ἐκτοτε δὲ παρατηρεῖται μία συνεχὴς αὔξησις.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν ὥς προκύπτει ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος ὑπῆρξεν ραγδαία ἀκολουθοῦσα τὴν συνεχῇ ἐξάπλωσιν τοῦ Κανατικοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς Καναδικῆς βιομηχανίας. Ἀπὸ τὸ 1868 ὅπου ὑπῆρχον 123 ὑποκαταστήματα εἰς τὴν χώραν ἐγίναν τὸ 1905 1145, τὸ δὲ 1920, 4.676. Μετὰ τὴν κρίσιν τῆς γεωργίας τοῦ 1920 καὶ τὴν γενικὴν οἰκονομικὴν κρίσιν τοῦ 1930 καὶ τὴν στενότητα ἐξευρέσεως ὑπαλλήλων πού παρατηρήθη τὸ 1940, σχεδὸν 1600 μὴ ἐπικερδῆ ὑποκαταστήματα ἐκλείσαν μεταξὺ τοῦ τέλους τοῦ 1920 καὶ τοῦ τέλους τοῦ 1943. Ἐκτοτε συνεχῶς δημιουργοῦνται νέα ὑποκαταστήματα.

Παρατηρήθη δὲ ὅτι πόλεις μὲ πληθυσμὸν περὶ τοὺς 10.000 κατοικοὺς ἐξυπηρετοῦνται ἀπὸ δύο ἢ περισσότερα ὑποκαταστήματα. Εἰς τὸ τέλος τοῦ 1967 ἀναλογοῦσι ἀνὰ 3.500 κατοικοὺς ἓνα ὑποκατάστημα¹.

Ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὴν Mercantile Bank, ἡ ὁποία ἔχει μόνον ἑπτὰ ὑποκαταστήματα αἱ ὑπόλοιποι ὀκτὼ Τράπεζαι εἰς Καναδᾶ παρουσιάζουν ἓνα μέσον ὅρον 850 ὑποκαταστήματα ἀνὰ μίαν Τράπεζαν, ἐνῶ αἱ πέντε μεγάλαι Τράπεζαι τῆς Ἀγγλίας (Midland, Barclays, Lloyds, Westminster καὶ National Provincial), συγκεντρώνουσαι τὰ 90% τῶν συνολικῶν καταθέσεων, ἔχουν κατὰ μέσον ὅρον 2000 ὑποκαταστήματα ἐκάστη Τράπεζα. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἡ ἀναλογία εἶναι μόνον πέντε ὑποκαταστήματα ἀνὰ Τράπεζαν².

1. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἀνὰ 6.300 κάτοικοι ἀντιστοιχεῖ ἓνα ὑποκατάστημα.

2. Ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ ἡ «Τράπεζα τῆς Ἀμερικῆς» (The Bank of America) ἡ ὁποία ἔχει ἀνὰ ἑξῆς ἐφάμιλλον τῶν Καναδικῶν καὶ Ἀγγλικῶν Τραπεζῶν καὶ τοῦτο διότι εἰς Καλιφόρνια, ὅπου ἐργάζεται αὕτη ἐπικρατεῖ τὸ «Σύστημα τῆς Τραπεζῆς μὲ πλείονα Τραπεζικά Γραφεῖα».

Εἶναι σχεδὸν παγκόσμιον φαινόμενον ἡ βαθμιαία συγκέντρωση τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν εἰς χεῖρας ὀλίγων Τραπεζῶν. Εἰς Καναδᾶ ὅπως προαναφέραμε μόνον ἑννέα Τράπεζαι ὑπάρχουν.

Τέσσαρες λόγοι εἶναι δυνατόν νὰ προκαλέσουν εἰς ἓνα χρονικὸν διάστημα τὸν περιορισμὸν τῶν Τραπεζῶν:

α) Ἡ «ἀπορρόφησης» τῆς μιᾶς Τραπεζῆς ὑπὸ τῆς «ἄλλης». Εἶναι ἡ περίπτωσις ποὺ μία Τράπεζα ἀγοράζει ὅλας τὰς μετοχάς ἢ τὴν ἀπαραίτητον πλειοψηφίαν τῆς ἄλλης Τραπεζῆς καὶ τότε τὴν διαλύει.

β) Ἡ «συγχωνεύσεις». Μία νέα Τράπεζα δημιουργεῖται διὰ τῆς συγχωνεύσεως δύο ἢ περισσότερων Τραπεζῶν.

γ) Ἡ «πτώχευσις». Μία Τράπεζα δὲν δύναται ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ληξιπροθεσμους ὑποχρεώσεις της καὶ κάμνει στάσιν πληρωμῶν, με συνέπειαν νὰ κηρυχθῇ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως καὶ τελικῶς ν' ἀφανισθῇ.

δ) Ἡ «ἡθελημένη ρευστοποίησις». Διαπιστοῦται ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς ὅτι αὕτη δὲν ἀποδίδει κέρδη ἱκανὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τοὺς μετόχους της καὶ οὐτε μέλλον διαβλέπεται. Ἐγκαιρῶς, προτοῦ εἰσέλθῃ εἰς τὴν περιόδον ζημιῶν διαλύεται.

Εἰς τὸν Καναδᾶ ἔλαβον χώραν κυρίως συγχωνεύσεις καὶ ἀπορροφήσεις Τραπεζῶν. Πτωχεύσεις καὶ διαλύσεις παρατηρήθησαν εἰς πολὺ μικρὰν κλίμακα.

Διάφοροι παράγοντες ἐπέδρασαν εἰς Καναδᾶ εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν Τραπεζῶν. Εἰς παράγων ὑπῆρξεν ἡ ὑπαρξίς μερικῶν ἀδυνάτων Τραπεζῶν. Ἰσχυραὶ Τράπεζαι ἀνέλαβον ταύτας ἵνα ἐμποδισθῇ ἡ πτώχευσις των. Ἄλλος παράγων ὑπῆρξεν ἡ αὐξήσις τῶν μεγεθῶν τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἡ ὥς ἐκ τούτου ἀδυναμία τῶν μικρῶν Τραπεζῶν νὰ ἱκανοποιήσουν τοιαύτας γιγαντιαίας ἐπιχειρήσεις. Συνεχωνεύοντο λοιπὸν ἵνα δυνηθοῦν νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς νέας ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας. Ἄλλος λόγος ὑπῆρξεν ἡ ἐπιθυμία ἐπεκτάσεως καὶ εἰς ἄλλους τομεῖς τῆς οἰκονομίας. Σοβαρὸς λόγος συγχωνεύσεως μικρῶν τοπικῶν Τραπεζῶν ὑπῆρξε καὶ ἡ σοβαρὰ ἐξοικονόμησις τῶν γενικῶν ἐξόδων. Τέλος μερικὲς φορές αἰτία ὑπῆρξε ὁ σεβασμὸς ποὺ προκαλεῖται ἐκ τοῦ κύρους μιᾶς μεγάλης Τραπεζῆς.

Περαιτέρω παραθέτομεν ἓναν ἐνδιαφέροντα πίνακα, εἰς τὸν ὁποῖον παρατίθενται αἱ διάφοροι Διοικητικαὶ Περιφέρειαι τοῦ Καναδᾶ μετὰ τὸν πληθυσμὸν ποὺ ἔχουν, μετὰ τὸ ποσοστὸν ποὺ ἀντιπροσωπεύει ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, μετὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποκαταστημάτων ποὺ εἰς ἐκάστην περιοχὴν ὑπάρχουν καὶ τὸ ποσοστὸν ἀντιπροσωπεύουν ταῦτα ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ὑποκαταστημάτων τῶν Τραπεζῶν.

Τὸ 1968 ὑπῆρχον εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν περὶ τὰ 200 Καναδικὰ Τραπεζικὰ Γραφεῖα ἀλλ' ὅπως καὶ προηγουμένως ἀναφέραμεν τὸ 1971 ὑπῆρχον 270.

**Πίναξ τῶν Τραπεζικῶν Γραφείων εἰς Καναδᾶ καὶ τοῦ Πληθυσμοῦ ἐκάστης
Διοικητικῆς Περιφερείας (ἔτος 1968)**

Διοικητικαὶ Περιοχαὶ	Ἀριθμὸς Τραπεζικῶν Γραφείων	Ποσοστὸν (%) ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν Τραπεζι- κῶν Γραφείων	Πληθυσμὸς (εἰς χιλιάδας)	Ποσοστὸν (%) ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ
Ἀτλαντικοῦ	467	7,9	2.001	9,6
Quebec	1574	26,4	5.927	28,6
Ontario	2159	36,3	7.306	35,2
Prairies	1115	18,7	3.457	16,7
British Columbia, Yukon, N.T.W.	638	10,7	2.053	9,9
Σύνολον	5953	100.0	20.744	100.0

Αἱ ἀναγνωρισμέναι Τράπεζαι εἰς Καναδᾶ ἔχουν πολὺ ὀλίγα συμφέροντα ἰδιοκτησίας εἰς ἄλλους τύπους ἐπιχειρήσεων. Περιορισμοὶ εἰς τὸν νόμον περὶ Τραπεζῶν ὑπάρχουν. Οὗτος ρητῶς ἀπαγορεύει αἱ Τράπεζαι νὰ διαπραγματεύωνται ἐμπορεύματα ἢ νὰ ἀναμιγνύονται εἰς οἰονδήποτε τύπον ἐμπορίου. Ἐν τούτοις ὁ νόμος ἐπιτρέπει μία Τράπεζα «νὰ ἐνασχολεῖται καὶ νὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐνεργῇ τοιαύτας ἐργασίας ἐφ' ὅσον ἀνήκουν εἰς τὰς τραπεζικὰς ἐργασίας, χωρὶς ὁμως νὰ διευκρινίσῃ καὶ νὰ καθορίσῃ τι εἶναι ἀκριβῶς «τραπεζικὴ ἐργασία». Αἱ Τράπεζαι ἔδωσαν τὴν ἐρμηνείαν ὅτι ὁ νόμος ἐννοεῖ αὐταὶ νὰ μὴν λαμβάνουν ἀμεσον συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐμπορικὴν συναλλαγὴν ἐπὶ σκοπῷ προσκομίσεως ἐκ ταύτης κέρδους ἀλλ' ὅτι μποροῦν νὰ ἀναλάβουν μίαν ἐπιχείρησιν σὰν ὑπό-προϊὸν διὰ νὰ προστατεύσουν τὴν δανειστικὴν τῶν θέσιν¹. Ἐρμηνεύεται δὲ ὅτι μία Τράπεζα δὲν πρέπει νὰ ἐλέγχῃ οἰανδήποτε Καναδικὴν Ἑταιρείαν ἔχουσα τὴν πλειοψηφίαν ταύτης. Καὶ τοῦτο πιστῶς ἐτηρήθη μέχρι τῶν μέσων τοῦ 1950 ἀλλ' ἔκτοτε αἱ Τράπεζαι ἤρχισαν νὰ κινοῦνται βαθμηδὸν εἰς ἄλλας περιοχὰς παροχῆς χρηματοδοτικῶν ὑπηρεσιῶν εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν συνεργασίας εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν δημιουργίας θυγατέρων ἐταιρειῶν τῶν ὁποίων ὁ σκοπὸς ἦτο ἡ παροχὴ τοιούτων χρηματοδοτικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐκτοτε τοὐλάχιστον τέσσαρες Καναδικαὶ Τράπεζαι ἐνήργησαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἐσχημάτισαν ἢ ἱδρυσαν θυγατέρας ἐταιρείας εἰδικευμένας εἰς προθεσμιακὰς χρηματοδοτήσεις. Μερικαὶ Τράπεζαι ἔχουν τοιαῦτα συμφέροντα εἰς ἐταιρείας

1. Βλ. καὶ Ian F.G. Baxter: «The law of Banking and the Canadian Bank Act» p. 115.

χορηγούσας ύποθηκικά δάνεια και άλλαι εις εταιρείας «Mutual Fund», ήτοι εταιρείας που έπενδύουν τὰ χρήματα τρίτων, εις διαφόρους μετοχάς και άλλας τοποθετήσεις άποκερδαίνουσαι μίαν προμηθειαν.

Δέν παρατηρείται σοβαρά συμμετοχή των Καναδικών Τραπεζών εις τὰς καλουμένας Trust Companies¹, άν και τὸ κοινόν έχει αντίθετον γνώμην, τήν όποιαν έμόρφωσεν βλέπον τήν στενήν συνεργασίαν μερικῶν Τραπεζών με τὰς Trust Companies. Ἡ συνεργασία αὕτη όμως εξηγείται διότι ή νομοθεσία δέν επιτρέπει εις τὰς Τραπεζάς νά παρέχουν τὰς υπηρεσίας τὰς όποιας αἱ Trust Companies παρέχουν. Ἐτσι βαθμηδόν αναπτύσσεται στενή συνεργασία μεταξύ των, ή όποια καμμιά φορά όδηγεί εις τήν ανταλλαγήν συμβούλων μεταξύ τῆς Τραπεζῆς και τῶν Trusts αλλά ό κανών δέν είναι σοβαραί έπενδύσεις τῶν Τραπεζῶν νά γίνωνται εις τὰ Trusts². Μετά τήν 1ην Ἰουλίου 1971 μία άνεγνωρισμένη Τράπεζα άπαγορεύεται νά έχη περισσότερο άπό 10% τῶν έχουσῶν δικαίωμα ψήφου μετοχῶν εταιρειῶν.

Δέν υπάρχουν έντοῦτοις νομικοί περιορισμοί εις τὰς άνεγνωρισμένας Τράπεζας νά γίνουν ιδιοκτήτριαι ή νά άποκτήσουν τόν έλεγχον άλλων εταιρειῶν και έπιχειρήσεων πέραν τῶν Καναδικῶν συνόρων, δηλαδή εις τὸ Ἐξωτερικόν. Τοιουτοτρόπως Καναδικαί Τράπεζαι ίδρυσαν έξ ολοκλήρου νά άνήκουν εις αὐτάς ή νά έχουν τόν έλεγχον Trust εταιρείας έξω τοῦ Καναδά, εις τήν Νέαν Ὑόρκην, Λονδίνον, λοιπήν Ἀγγλίαν και εις τήν περιοχήν τῆς Καραϊβικῆς, αἱ όποιαί παρέχουν υπηρεσίας θεματοφύλακος και άλλας υπηρεσίας που μία Τράπεζα παρέχει εις τοὺς πελάτες της, τὰς όποιας μία Καναδική Τράπεζα δέν θά ήδύνατο νά παράσχη διά τῶν ύποκαταστημάτων της.

Ὅλαι αἱ άναγνωρισμέναι Τράπεζαι είναι ιδιωτικῆς ιδιοκτησίας και είναι διεσπαρμέναι εὐρέως εις όλόκληρον τόν Καναδά με εξαίρεσιν τήν Mercantile Bank of Canada, ή όποια άνήκει εις μίαν Ἀμερικανικήν Τράπεζαν, τήν First National City Bank. Οἱ μέτοχοι τῶν άνεγνωρισμένων Τραπεζῶν είναι ὑπέρ τοὺς 150.000 έξ ὧν άνω τῶν 90% είναι κάτοικοι τοῦ Καναδά. Ἐτσι έχουν σήμερα τὰ πράγματα και ή κατάσταση αὕτη πιστεύεται ότι θά διατηρηθῇ κατόπιν τῶν περιοριστικῶν διατάξεων τοῦ Νόμου περί Τραπεζῶν τοῦ 1957.

Ἡ σήμεραν ισχύουσα νομοθεσία περί Τραπεζῶν, με μίαν εξαίρεσιν, άπαι-

1. Trusts Companies εις Καναδά είναι εταιρεῖαι που ως κυριωτέρα έργασίαν των έχουν τήν διαχείρισιν ξένης περιουσίας, ίδια ακινήτων τρίτων λαμβάνουσαι προμήθειαν διά τήν παροχήν τῶν υπηρεσιῶν των. Δέχονται επίσης τὰς άποταμιεύσεις τοῦ κοινοῦ και κυρίως χορηγοῦν δάνεια έντοκα ύποθηκικά. Ἡ Ἐθνική Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ίδρυσεν εις Montreal τὸ «Hellenic Canadian Trust». Ἐπεξήτησε δέ νά διευρύνῃ τοὺς σκοπούς του και νά δύναται τοῦτο νά χορηγῇ έκτός τῶν ύποθηκικῶν και άλλης μορφῆς δάνεια, προσωπικά, καταναλωτικά, έμπορικάς, βιοτεχνικάς και βιομηχανικάς πιστώσεις κ.λ.π. όπερ άπαγορεύεται άπό τήν Καναδικήν νομοθεσίαν. Ἐπετράπη τοῦτο κατά τὸ ποσόν που ή μητέρα εταιρεία, ή Ἐθνική Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, θά έτροφοδότη πρὸς τοῦτο τὸ Trust.

2. Βλ. «Report of the Royal Commission on Banking and Finance» 1961, σελ. 194 κ.έ.

τεῖ τὸ 75% τῶν μετοχῶν νὰ ἀνήκουν εἰς Καναδοὺς. Οὐδεμία ξένη Τράπεζα εἶναι τώρα δυνατόν νὰ ἐγκατασταθῇ ἢ νὰ ἀποκτήσῃ μίαν Καναδικὴν Τράπεζαν ἢ νὰ ἰδρῦσῃ Τραπεζικὸν Γραφεῖον (Ὑποκατάστημα, Πρακτορεῖον, Ὑποπρακτορεῖον) εἰς Καναδᾶ¹. Οἱ περιορισμοὶ ὅμως δὲν ἐμποδίζουν δύο ἢ περισσότερας ἀνεγνωρισμένας Τράπεζας νὰ συγχωνευθοῦν ἢ μία ἀνεγνωρισμένη Τράπεζα νὰ πωλήσῃ ὁλόκληρο τὸ Ἐνεργτικὸν τῆς εἰς ἄλλην ἀνεγνωρισμένην Τράπεζαν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἔχῃ ληφθῇ προηγουμένως ἔγκρισις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Εἰς τὸν Καναδᾶ ὅπου ἐπικρατεῖ τὸ «σύστημα μὲ τὰ πολλαπλὰ ὑποκατήματα» διαμορφώνεται κλίμα ἀνταγωνισμοῦ χωρὶς μίαν ἄδικον συγκέντρωσιν τῆς τραπεζικῆς δυνάμεως.

Εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς Δύσεως ἐπειδὴ ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν Τραπεζῶν συνδέεται μὲ τὰ προβλήματα ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀποδοτικῆς ἐνεργείας τοῦ μηχανισμοῦ πληρωμῶν, ἡ τραπεζικὴ δὲν ἀφέθη ποτὲ νὰ βασισθῇ ἐπὶ τῶν ἐλευθέρων δυνάμεων τῆς ἀγορᾶς. Περιορισμοὶ λοιπὸν εἰς τὴν τραπεζικὴν ἔδικαιολογήθησαν λόγῳ τῆς νομισματικῆς σταθερότητος. Δεδομένου ὅτι αἱ Τράπεζαι κρατοῦν ἓνα μεγάλο ποσοστὸν τῆς ἀποταμιεύσεως τοῦ λαοῦ καὶ τῶν μέσων πληρωμῶν πρέπει νὰ προστατευθοῦν ἀπὸ ἓνα σφοδρὸν ἀνταγωνισμὸν ὁμοιον πρὸς ἐκεῖνον ποὺ γίνεται εἰς τὰς βιομηχανίας, ὅπου ἡ ἀπώλεια μερικῶν εἶναι μέσα εἰς τὸ παιχνίδι. Τίθεται διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν νομοθεσιῶν τόσον κατὰ τὴν σύστασιν τῶν κεφαλαίων² τῶν Τραπεζῶν ὅσον καὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν των διάφοροι προϋποθέσεις καὶ ἐποπτεῖαι.

Αἱ Τράπεζαι οὖσαι ἐπιχειρήσεις πρέπει νὰ ἀποδίδουν εἰς τοὺς μετόχους των κέρδη διότι ἄλλως οὗτοι θὰ στραφοῦν ἄλλοι διὰ νὰ ἐπενδύσουν τὰ χρήματά των. Τὰ κέρδη δὲ τῶν Τραπεζῶν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἱκανότητά των νὰ προσελκύουν τὰς ἀποταμιεύσεις τοῦ κοινοῦ καὶ τὴν ἐπικερδῆ τοποθέτησιν των εἰς τρόπον ὥστε τὸ προκύπτον κέρδος νὰ ὑπερκαλύπτῃ τὸ κόστος δαπανῶν καταθέσεων καὶ διαθέσεως τοῦ χρήματος.

Εἰς τὰς ἐργασίας προσελκύσεως τῶν καταθέσεων δὲν ὑφίσταται εἰς Καναδᾶ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν Τραπεζῶν διότι περίπου τὸ κόστος αὐτῶν εἰς τὸν τομέα τοῦτον εἶναι ὁμοιογενές.

Εἰς τὰς ἐργασίας ὅμως τὰς ἐνεργητικὰς, τῆς διαθέσεως τῶν κεφαλαίων, εἶναι δυνατόν νὰ προκύψῃ ἀνταγωνισμὸς διότι ὁ ἀναθεωρητικὸς νόμος περὶ Τραπεζῶν τοῦ 1967 ἀπαγορεύει συμφωνίας μεταξὺ Τραπεζῶν διὰ τὰ ἐπιτόκια καταθέσεων καὶ δανείων. Ἐπίσης δύναται ν' ἀναπτυχθῇ μεταξὺ τῶν Τραπεζῶν ἀνταγωνισμὸς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν παροχὴν ἀπλῶν ὑπηρεσιῶν (ἐνοικίσεις θυρίδων κλπ.)

1. Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐπιθυμοῦσα λόγῳ τῆς ἀνθούσης ἑλληνικῆς παροικίας νὰ ἰδρῦσῃ ὑποκατάστημα καὶ μὴ δυναμένη νὰ τὸ πράξῃ κατέφυγεν εἰς τὴν ἱδρύσιν Trust.

2. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἔχομεν ὀλιγωτέρας ἢ εἰς Καναδᾶ.

Καίτοι αἱ Τράπεζαι εἶναι ἐκ παραδόσεως οἱ κύριοι δέκται τῶν καταθέσεων τῶν ἰδιωτικῶν ἀποταμιεύσεων, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἕνας ἀξιόλογος ἀριθμὸς διαφορῶν οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν ἀνεπτύχθη εἰς Καναδᾶ, οἱ ὅποιοι συναγωνίζονται τὰς ἐμπορικὰς Τράπεζας. Οἱ ὀργανισμοὶ οὗτοι δὲν προσφέρουν πλήρεις ὑπηρεσίας τραπεζικῆς φύσεως. Μὴ ὑποκείμενοι εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοῦ Νόμου περὶ Τραπεζῶν οἱ ὀργανισμοὶ οὗτοι δέχονται καταθέσεις ταμιευτηρίων καὶ ἄλλας καταθέσεις καὶ παρέχουν δάνεια διὰ μίαν εὐρείαν ποικιλίαν σκοπῶν. Μεταξὺ τούτων εἶναι: διάφοροι χρηματοδοτικαὶ ἐταιρεῖαι (finance companies) ποὺ κυρίως παρέχουν καταναλωτικὰ δάνεια, ἰδίᾳ διὰ τὴν ἀγορὰν αὐτοκινήτων κ.ἄ. ἀλλὰ μὲ πολὺ ὑψηλὸν ἐπίτοκion, μερικαὶ τῶν ὁποίων εἶναι σωστοὶ κολοσσοὶ καὶ εἶναι συνήθως θυγατέρες ἐταιρεῖαι. Εἶναι ἐπίσης αἱ Ἐνώσεις Πίστεως (Gredit Unions), Λαϊκὰ Ταμεῖα ἢ Λαϊκαὶ Τράπεζαι (Caisse Populaires), Trusts, Ἑταιρεῖαι Ἐνυποθήκων Δανείων (Mortgage Loan Companies), Ἀσφαλιστικαὶ Ἑταιρεῖαι (Insurance Companies), Μικραὶ Ἑταιρεῖαι Δανείων (Small Loan Companies), Ἐπαρχιακὰ Γραφεῖα Ἀποταμιεύσεων (Provincial Savings Offices) καὶ Ταχυδρομικὰ Γραφεῖα (Poste Offices).

Αἱ Ἐνώσεις Πίστεως καὶ αἱ Λαϊκαὶ Τράπεζαι ἀρχικῶς παρῆχον προσωπικὰ δάνεια εἰς τὰ μέλη τους, βαθμηδὸν ὅμως ἐστράφησαν εἰς τὴν χορήγησιν μακροπροθέσμων δανείων (ἐνυποθήκων) καὶ εἰς ἄλλας ἐπενδύσεις. Ἐχουν δὲ καὶ ὠρισμένας φορολογικὰς ἀπαλλαγάς.

Τὰ Trusts καὶ αἱ Ἑταιρεῖαι Ἐνυποθήκων Δανείων προσπαθοῦν νὰ ἔλξουν καταθέσεις εἰσφέροντα πολλάκις ὑψηλότερον τόκον διὰ νὰ χρηματοδοτήσουν ἐπενδύσεις ἐγγυημένας δι' ὑποθηκῶν.

* Αἱ Ἀσφαλιστικαὶ Ἑταιρεῖαι ἐπενδύουν τὰ κεφάλαιά των εἰς πάσης φύσεως χρεώγραφα ἐγγυημένα ὑπὸ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως, τῆς τοπικῆς κυβερνήσεως, τῶν Δήμων καὶ Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν καὶ παρέχουν καὶ ἐνυπόθηκα δάνεια.

Εἰς τὰς διαφόρους Διοικητικὰς Περιφερείας ὑπάρχουν Γραφεῖα Ἀποταμιεύσεως. Ταῦτα χορηγοῦν δάνεια.

Ὅλοι δὲ οἱ ἀνωτέρω Ὄργανισμοὶ ποὺ εἶναι «σχεδὸν Τράπεζαι» (near Bank) βοηθοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Καναδικῆς Οἰκονομίας.

Μετὰ τὸ ἔτος 1969 ἕνας σύμβουλος μιᾶς Τραπεζῆς Ἐμπορικῆς δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι καὶ σύμβουλος μιᾶς Τραπεζῆς Ἀποταμιεύσεως τοῦ Quebec ἢ ἐνός Trust ἢ μιᾶς Ἑταιρείας Δανείων, ἢ ἄλλης Ἑταιρείας, ἢ ὁποία κρατᾷ περισσότερο ἀπὸ 10% τῶν ἐχουσῶν ψήφων μετοχῶν μιᾶς Τραπεζῆς Ἀποταμιεύσεως τοῦ Quebec ἢ ἐνός Trust ἢ μιᾶς Ἑταιρείας Δανείων. Μετὰ τὴν 1ην Ἰουλίου 1971, μὲ μερικὰς μόνον ἐξαιρέσεις, οἱ σύμβολοι μιᾶς Τραπεζῆς δὲν δύνανται νὰ ἀποτελοῦν περισσότερον ἀπὸ τὸ ἐν πέμπτον (20%) τοῦ συμβουλίου οἰαδήποτε ἐταιρείας.

Ἀπὸ τοῦ 1967 οὐδεὶς μέτοχος μόνος ἢ ἐν συνεργασίᾳ μὲ ἄλλους ἐπετρέ-

πετο νά κρατᾷ περισσότερας μετοχάς ἀπὸ 10% μιᾶς Τραπεζῆς. Ἐντούτοις ἐγένετο ἀποδεκτὸν ὅπως κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ἦτο δυνατὴ ἡ κατοχὴ μετοχῶν πέραν τοῦ 10% τῶν μετοχῶν ὑπὸ μετόχου κατοικοῦ Καναδά.

Αἱ ἐμπορικαὶ Τράπεζαι ἀρχικῶς ἐχορήγουν βραχυπρόθεσμα δάνεια καὶ ὑπῆρχον ἀπαγορεύσεις διὰ μακροπρόθεσμα ἐνυπόθηκα δάνεια. Διὰ τοῦτο, ὅπως καὶ εἶδαμεν ἀνωτέρω, ἄλλοι ὀργανισμοὶ παράλληλοι ἐδημιουργήθησαν πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν.

Αἱ διαδοχικαὶ ὁμως τροποποιήσεις τοῦ Νόμου περὶ Τραπεζῶν (Bank Act) διεύρυναν τὰς περιπτώσεις δανειοδοτήσεως. Αἱ τροποποιήσεις τοῦ 1944 καὶ 1954 ἐπέφεραν ἀλλαγὰς καὶ αἱ Τράπεζαι ἠδύναντο νά χορηγήσουν ἐνυπόθηκα δάνεια βάσει τοῦ Ἐθνικοῦ Στεγαστικοῦ Νόμου (National Housing Act), δάνεια μὲ ἐγγύησιν τὸ πετρέλαιον εἰς τὰς Ἑταιρείας πετρελαίου, δάνεια ἐγγυημένα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἀγρότας καὶ ἄλιεις ὡς καὶ δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ. Ἔτσι ἦτο δυνατόν νά χορηγηθοῦν δάνεια εἰς τοὺς ἄλιεις κατόπιν ἐιδικοῦ νόμου τοῦ Δεκεμβρίου 1955 (The Fisheries Improvement Loans Act), δι' ἀγορὰν ἢ ναυπήγησιν ἢ ἐπισκευὴν ἁλιευτικῶν πλοιαρίων καὶ ἁλιευτικῶν ἐξοπλισμῶν ἢ εἰς ἁλιευτικὰς ἐπιχειρήσεις διὰ τὴν κατασκευὴν ἢ ἐπισκευὴν τῶν κτιρίων. Τὰ δάνεια ταῦτα ἦσαν δεκαετοῦς τὸ πολὺ διάρκειας καὶ μέχρι 10.000 Δολλ. δι' ἕκαστον δανειζόμενον.

Τὸ 1960 ὁ «Νόμος περὶ Δανείων τῶν Μικρῶν Ἐπιχειρήσεων» (The Small Business Loans Act) παρέσχε κυβερνητικὰς ἐγγυήσεις εἰς τὰς μικρὰς ἐπιχειρήσεις διὰ κεφάλαια βελτιώσεως καὶ μηχανικὰς ἐγκαταστάσεις καὶ τὸ 1964 ὁ Καναδικὸς Νόμος περὶ Δανείων εἰς τοὺς Σπουδαστὰς (The Canada Student Loan Act) ἐπέτρεψε εἰς τὰς Καναδικὰς Τράπεζας νά χορηγοῦν δάνεια εἰς τοὺς σπουδαστὰς ἐγγυημένα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως μέχρι ἀποπερατώσεως τῶν σπουδῶν των, ὅποτε θὰ ἀρχίσουν οὗτοι νά τὰ ἐξοφλοῦν τμηματικῶς. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ τόκος θὰ καταβάλλεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Λόγῳ τῶν καναδικῶν συνθηκῶν, αἱ Τράπεζαι καίτοι τὰ φυσικὰ προϊόντα καὶ τὰ ἐμπορεύματα εὐρίσκοντο εἰς χεῖρας τῶν ὀφειλετῶν ἐθεωρήθησαν ὡς «ἐνέχυρα» καὶ ἐχορήγουν δάνεια ἐπὶ ἐμπραγμάτῳ ἀσφαλείᾳ. Ἔτσι διευκολύνθησαν μικροεπιχειρήσεις καὶ ἀγρόται καὶ ἀνεπτύχθη ἡ ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις μὲ ταυτόχρονον ἐξασφάλισιν τῶν δανείων.

Παράλληλα μὲ τὴν βραχυπρόθεσμον χρηματοδότησιν τῶν ἀγροτῶν ἀπὸ τοῦ 1944 καὶ ἐντεῦθεν βάσει τοῦ ἐιδικοῦ περὶ ἀγροτικῶν δανείων Νόμου (The Farm Improvement Loan Act) ἐχορηγοῦντο ἐπίσης καὶ μεσοπρόθεσμα δάνεια εἰς τοὺς ἀγρότας.

Ἀπὸ τοῦ 1954 ἐπετράπη εἰς τὰς ἐμπορικὰς Τράπεζας νά χορηγοῦν ἐνυπόθηκα μακροπρόθεσμα δάνεια.

Αἱ ἐμπορικαὶ Τράπεζαι πολὺ ἐβοήθησαν εἰς τὴν χορήγησιν καταναλωτι-

κῶν δανειῶν διότι ἡ ἐπιβάρυνσις τῶν ὀφειλετῶν ἦτο μικροτέρα ἀπὸ ἐκείνην τῶν Εἰδικῶν Ὑργανισμῶν (The Instalment Finance Companies).

Ἡ συνήθης μέθοδος δανεισμοῦ εἰς τὸν Καναδᾶ εἶναι ἡ «προαγγελία τοῦ χορηγουμένου δανείου καθοριζομένου τοῦ ἀνωτάτου ὀρίου πιστώσεως» (a line of credit). Ὅριζει καὶ τὸ γνωρίζει εἰς τὸν ὑποψήφιον ὀφειλέτην τῆς ἡ Τράπεζα, τὸ ἀνώτατο ποσὸν πού προτίθεται νὰ τοῦ δανείσῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους. Ὁ ὀφειλέτης θὰ καταβάλῃ τόκους μόνον διὰ τὸ ποσὸν πού ἀνέλαβε καὶ ὄχι δι' ὅλοκληρον τὸ ποσὸν τῆς πιστώσεως.

Μερικαὶ ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις συναλλάσσονται εἰς Καναδᾶ μόνον μὲ μίαν Τράπεζαν, μερικαὶ πάλιν συναλλάσσονται μὲ δύο ἢ καὶ περισσοτέρας, ἀλλὰ μία ἐξ αὐτῶν θεωροῦν ὡς τὴν κατ' ἐξοχὴν Τράπεζάν των. Πολλάκις ἡ χρησιμοποίησις δύο ἢ περισσοτέρων τραπεζῶν ὀφείλεται εἰς τὴν συγχώνευσιν δύο ἢ πλειόνων ἐπιχειρήσεων ὅποτε ἡ νέα ἐπιχείρησις ἐξακολουθεῖ νὰ χρησιμοποιοῖ ὅλας τὰς Τραπεζὰς τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποιοῦν πρὸς τῆς συγχωνεύσεως.

Αἱ Τράπεζαι εἰς τοὺς καταθέτας Ταμειευτηρίων χορηγοῦν τόκον ἐπὶ τοῦ μικροτέρου ὑπολοίπου τοῦ τετραμήνου. Ἐάν δηλαδὴ ὁ Α εἰς τὰς 3 Ἰανουαρίου κατέθεσε 10.000 Δολλ. εἰς τὸ Ταμειυτήριον καὶ εἰς τὰς 4 Ἰανουαρίου ἀνέλαβε 6.000 Δολλ. τὰ ὁποῖα τὴν ἐπομένη ἐκ νέου καταθέτει, εἰς τὰς 30 Ἀπριλίου θὰ ὑπολογισθῇ τόκος ὑπὲρ αὐτοῦ μόνον ἐπὶ 4.000 Δολλ. διότι αὐτὸ ἦτο τὸ μικρότερον ὑπόλοιπον τοῦ τετραμήνου (Ἰανουαρίου — Ἀπριλίου).

Ἡ Τράπεζα τοῦ Καναδᾶ (The Bank of Canada) εἶναι ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα ἡ ὁποία ὑποχρεώνει τὰς ἐμπορικὰς Τραπεζὰς νὰ καταθέσουν παρ' αὐτῇ ἓνα ποσοστὸν τῶν καταθέσεών των ἐξαρτώμενον ἀπὸ τὴν ἀκολουθουμένην πιστωτικὴν τῆς πολιτικὴν. Ὅταν λοιπὸν ἀσκή τὴν καλουμένην ἀντιπληθωρικὴν πολιτικὴν (Tight policy) ὑποχρεώνει τὰς ἐμπορικὰς Τραπεζὰς νὰ καταθέτουν παρ' αὐτῇ μεγαλύτερα ποσά.

Ἐξ ἄλλου ὁ βαθμὸς ζητήσεως παρὰ τοῦ κοινοῦ τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα εἶχε καταθέσει εἰς τὰς Τραπεζὰς, ἐπηρεάζεται ἀπὸ πολλοὺς παράγοντας.

Αἱ Τράπεζαι πάντοτε κρατοῦν ἓνα ποσοστὸν τῶν καταθέσεών των εἰς μετρητά. Τὸ ποσοστὸν τοῦτο ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἐκεῖνο πού ὀφείλουν νὰ καταθέσουν εἰς τὴν Τράπεζαν τοῦ Καναδᾶ ποικίλλει ἀπὸ ἔτος εἰς ἔτος καὶ ἀπὸ ἐποχὴν εἰς ἐποχὴν. Κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν τὸ ποσοστὸν ἀνῆλθε εἰς 12% ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν καταθέσεων. Τὸ μικρότερον ποσοστὸν ἦτο τὸ 1933 ἀνελθὸν εἰς 8,6% καὶ τὸ μέγιστον τὸ 1945 ἀνελθὸν εἰς 15%.¹

Διὰ νὰ ὑποβοηθήσῃ ὁ Καναδὰς τὴν ἀνάπτυξιν ἰδίᾳ τῶν μικρῶν βιομηχανιῶν καὶ βιοτεχνικῶν μονάδων ἱδρυσε τὴν Τράπεζαν Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως (Industrial Development Bank), ἡ ὁποία δὲν εἶναι αὐτοτελὴς καὶ αὐτοδύ-

1. Boreham - Shapiro - Solomon - White: «Money and Banking» σελ. 177.

ναμος, ἀλλὰ εἶναι ἓνας κλάδος τῆς Τραπεζῆς τοῦ Καναδά. Αὕτη ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως τὸ 1944 «ὡς μία Τράπεζα μακροπροθέσμου χρηματοδοτήσεως τῶν Καναδικῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀνίκανοι ν' ἀντλήσουν κεφάλαια μὲ λογικοὺς ὁρους δηλαδὴ μὲ ὁρους πού εὐνοοῦν τὰς μικρὰς ἐπιχειρήσεις¹ ἀπὸ τὰς συνήθεις πηγάς.

Ἀρχικῶς οἱ σκοποὶ τῆς ἦσαν περιορισμένοι, σήμερον ὁμως, κατόπιν τροποίσεων τοῦ Νόμου περὶ Βιομηχανικῆς Τραπεζῆς Ἀναπτύξεως, αἱ ἐργασίαι τῆς διευρύνθησαν καὶ αὕτη χορηγεῖ δάνεια πάσης φύσεως. Αὕτη δὲν δύναται νὰ δέχεται καταθέσεις, ἀκριβῶς ὅπως ἡ ΕΤΒΑ παρ' ἡμῖν. Πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ δανείου τῆς δέχεται πάσης φύσεως ἐγγυήσεις: ὑποθήκας καὶ ἐνέχυρα. Δύνανται δὲ νὰ ἐγγυηθῇ δάνεια, ν' ἀποκτήσῃ μετοχὰς καὶ χρεώγραφα καὶ νὰ εἶναι θεματοφύλαξ διαφόρων ἀξιῶν καὶ νὰ συμμετέχῃ εἰς τὴν προώθησιν ἐκδόσεως χρηματογράφων.

Κατὰ τὸ 1968 ἡ Τράπεζα Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως ἐχορήγησε διὰ:

Τὴν Βιομηχανίαν	29	δάνεια
Τὰς Μεταφορὰς	4	δάνεια
Τὰς Οἰκοδομὰς	6	»
Τὴν Γεωργίαν	8	»
Τὸ Ἐμπόριον	23	»
Τὸν Τουρισμὸν	14	»
Τὰς λοιπὰς δραστηριότητας	16	»
Σύνολον	100	δάνεια

Εἴκοσι τέσσερα ἔτη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς τῆς ἡ Τράπεζα εἶχε χορηγήσει 21.000 δάνεια ἀντιπροσωπεύοντα σχεδὸν 1.100 ἑκατομμύρια δολλάρια.

Εἰς τὸν Καναδᾶ τὸ πρῶτον ἰδρύθη τὸ Γραφεῖον Συμψηφισμῶν τὸ 1887. Ἐτσι ἡμερησίως διακανονίζονται αἱ μεταξὺ τῶν Τραπεζῶν λογαριασμοί, ποῖοι τούτων θὰ χρεωθοῦν καὶ ποῖοι θὰ πιστωθοῦν, ἀπὸ τὰς μεταξὺ των συναλλαγὰς, εἰς τοὺς ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τοῦ Καναδά τηρουμένους λογαριασμοὺς τῶν Τραπεζῶν.

Περὶ τὰς 4.000.000 ἐπιταγαί, τραβηκτικαὶ κλπ. ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν διακανονίζονται ἡμερησίως. Ὑπολογίζονται ἐτησίως ὅτι ἑκαστος, εἰς τὸν Καναδᾶ, ἐκδίδει περὶ τὰς 55 ἐπιταγὰς ἐνῶ τὸ 1950 ἐξέδιδε περὶ τὰς 22. Τὸ 1971 ὑπελογίσθη ἡ ἀξία τῶν ἐπιταγῶν εἰς 926.000.000 δολλάρια διακανονισθεῖσαι ὑπὸ 50 Συμψηφιστικῶν Γραφείων. Τὸ 1961, ἡ ἀξία τῶν διακανονισθεισῶν ἐπιταγῶν ἦτο τὸ 1/3 καὶ συγκεκριμένα 301.000.000 Δολλάρια.

Αἱ Καναδικαὶ Ἐμπορικαὶ Τράπεζαι ἀπὸ πολὺ ἐνωρὶς ἡσχολήθησαν μὲ

1. Αὐτὸ ἐξάγεται ἀπὸ τὴν ἐτησίαν Ἐκθεσιν τῆς Τραπεζῆς Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως, σελ. 5.

συναλλαγὰς εἰς συνάλλαγμα, ἰδίως δὲ ἀπὸ τὸ 1855, ὁπότε ἤνοιξαν εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν Ὑποκαταστήματα. Σήμερον προσφέρουν πάσης φύσεως ὑπηρεσίας διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον. Κάμνουν χρηματοδοτήσεις εἰς συνάλλαγμα καὶ δέχονται καταθέσεις εἰς συνάλλαγμα καὶ βοηθοῦν τὴν χώραν δι' ἐπενδύσεις εἰς τὸ Ἐξωτερικόν. Μεταξὺ τῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ προσφέρουν εἶναι: πιστωτικαὶ ἐπιστολαὶ, τραβηκτικαὶ, ἐντολαὶ πληρωμῆς, τηλεγραφικαὶ μεταφοραὶ κ.ἄ.

Τὰ δάνεια εἰς ξένα νομίσματα εἰς τὸ τέλος τοῦ 1971 ἀνῆρχοντο εἰς 5.315 δολλάρια (ἐκατομμύρια) ἐνῶ τὸ 1961 ἀνῆρχοντο εἰς 1.007 ἐκατομμύρια δολλάρια. Αἱ καταθέσεις ἐξ ἄλλου τῶν ξένων Τραπεζῶν ἀνῆρχοντο τὸ 1961 εἰς 703 ἐκατομμύρια δολλάρια καὶ εἰς τὰς 30 Ἰουνίου 1972 7.497 ἐκατομμύρια δολλάρια.

Διὰ νὰ ἀνταποκριθῶν αἱ ἐμπορικαὶ Τράπεζαι εἰς τὰς ἀνωτέρω συναλλαγὰς διατηροῦν πλήρη Διευθύνσιν Συναλλάγματος (International Department) μὲ ἐξειδικευμένον προσωπικόν, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς συνεχῇ ἐπαφὴν μὲ τοὺς «Μεσίτας συναλλάγματος» (foreign exchange brokers), ὁ μισθὸς τῶν ὁποίων πληρῶνεται ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως Τραπεζῶν (Canadian Banker's Association), καὶ μὲ ἄλλας «Ἀγορὰς ξένου συναλλάγματος», τῆς Νέας Ὑόρκης, τοῦ Λονδίνου κλπ. Αἱ εἰς συνάλλαγμα συναλλαγαὶ διευκολύνονται πολὺ διὰ τῶν εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν Ὑποκαταστημάτων τῶν Καναδικῶν Τραπεζῶν.

Πολὺ ἐνδιαφέρον, νομίζομεν, παρουσιάζει ὁ ἀκόλουθος πίναξ ὁ ὁποῖος ἐμφανίζει τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν μιᾶς ἐνδεκαετίας (1960-1970)¹.

Ὁ πίναξ εἶναι πολὺ διαφωτιστικός:

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
ΕΣΟΔΑ ⁽¹⁾	845,5	876,1	982,0	1.062,5	1.173,6	1.285,0	1.496,0	1.715,7	2.209,2	2.943,1	3.591,7
ΔΑΠΑΝΑΙ ⁽²⁾	656,6	705,5	806,0	881,0	977,9	1.082,3	1.252,7	1.440,0	1.828,3	2.457,5	3.063,3
ΚΑΘΑΡΟ ΚΕΡΛΟΣ	188,9	170,6	176,0	181,5	195,7	202,7	243,3	257,7	380,9	485,6	528,4

1. Τὰ ἔσοδα συνίστανται ἀπὸ τοὺς τόκους τῶν χορηγήσεων, τόκους χρεωγράφων καὶ μερίσματα μετοχῶν.

2. Αἱ δαπάναι συνίστανται ἀπὸ τοὺς τόκους τοὺς καταβαλλομένους εἰς τοὺς καταθέτας, μισθοὺς καὶ ἀσφάλιστρα προσωπικοῦ, δαπάνας διαχείρισεως, ἀποσβέσεις, ἐνοίκια κ.ἄ.

Τὰ ἔσοδα μεταξύ τοῦ 1960 καὶ 1970 περίπου τετραπλασιάσθησαν. Αἱ δαπάναι κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα σχεδὸν πενταπλασιάσθησαν καὶ τὰ καθαρὰ κέρδη ὑπερέβησαν τὸ διπλάσιον. Αὐτὰ ἐρμηνεύονται ὡς ἑξῆς: Αἱ Τράπεζαι διὰ νὰ τριπλασιάσουν τὰ καθαρὰ κέρδη των ἐχρειάσθησαν μίαν δεκαετίαν καὶ διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχουν ἠδύνησαν τὰς δαπάνας των εἰς τὸ πενταπλάσιον περίπου.

—Κεντρικὴ Τράπεζα τοῦ Καναδᾶ ὅπως ἀνεγράφη εἶναι ἡ Τράπεζα τοῦ Καναδᾶ (Bank of Canada). Ἰδοὺ περιληπτικῶς ἡ ἱστορία τῆς ἰδρύσεως τῆς:

Τὸ 1933 ἐκορυφώθη εἰς Καναδᾶ ἡ κριτικὴ περὶ τῆς νομισματικῆς ἀναμορφώσεως καὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν ἀρμοδίων ρυθμιστικῶν ὀργάνων. Ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦτο διώρισεν ἐιδικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ νὰ μελετήσῃ καὶ εἰσηγηθῇ σχετικῶς, τὴν «Royal Commission on Banking and Finance» μὲ πρόεδρον τὸν λόρδον Mac Millan. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη εἰς τὰς 22 Σεπτεμβρίου 1933 ὑπέβαλε τὴν ἐκθεσὶν τῆς συνιστώσα τὴν Ἰδρυσιν Κεντρικῆς Τραπεζῆς μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι αὕτη μόνον δὲν ἦτο ἱκανὴ νὰ θεραπεύσῃ ὅλας τὰς οἰκονομικὰς ἀσθενείας τοῦ Καναδᾶ. Αἱ ἐμπορικαὶ Τράπεζαι λυσσώδως ἀντέδρων εἰς τοῦτο διότι θὰ κατηργεῖτο ἀπ' αὐτὰς τὸ προνόμιον τῆς ἐκδόσεως τραπεζογραμματίων, πηγὴ κερδῶν, σεβασμοῦ καὶ γοήτρου (prestige). Αἱ πλείσται δὲ τῶν συστάσεων τῆς Ἐπιτροπῆς ἀμέσως υἱοθετήθησαν καὶ τὸ 1934 ἡ Βουλὴ ἐψήφισεν τὸν νόμον περὶ ἰδρύσεως εἰς Καναδᾶ τῆς Κεντρικῆς τοῦ Τραπεζῆς, τῆς Τραπεζῆς τοῦ Καναδᾶ.

Ὅλαι αἱ μετοχαὶ τῆς διετεθῆσαν εἰς τὸ κοινόν, ἦτο διὰ τοῦτο ἀρχικῶς ἰδιωτικὴ Τράπεζα. Βαθμηδὸν ἡ κατοχὴ μετοχῶν ὑπὸ προσώπων πού ἔχουν κάποια ἄμεση σχέσιν μὲ τὰς Ἐμπορικὰς Τραπεζάς, ἀξιωματοῦχοι, καὶ ὑπάλληλοι αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν, ἀπαγορεύεται νὰ εἶναι Διοικηταὶ ἢ Ὑποδιοικηταὶ τῆς Τραπεζῆς. Τὰ μερίσματα τῆς Τραπεζῆς πρὸς τοὺς μετόχους περιορίσθησαν εἰς 4,5%, τὰ τυχόν δὲ μεγαλύτερα κέρδη περιήρχοντο εἰς τὸ Δημόσιον. Ὁ πρῶτος Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς καὶ τὰ πρῶτα μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἔπρεπε νὰ διορισθοῦν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Μετέπειτα ὁμοῦ θὰ διωρίζοντο ἀπὸ τοὺς μετόχους. Ἐπροβλέφθη δὲ ὅλοι, εἰς τὸ μέλλον, Διοικηταὶ καὶ Ὑποδιοικηταὶ τῆς Τραπεζῆς, ὅτι ἔπρεπε νὰ τύχουν τῆς ἐγκρίσεως τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ ὑφυπουργὸς δὲ τῶν Οἰκονομικῶν μετεἶχε ἄνευ ψήφων εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, αἱ ἀποφάσεις τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ ἐγκριθοῦν ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς.

Εἰς τὰς γενικὰς καναδικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1935 τὸ Φιλελεύθερον κόμμα (Liberal Party) περιέλαβε εἰς τὸ πρόγραμμά του ρητὴν υπόσχεσιν νὰ λάβῃ τὸ Κράτος τὰ ἡνία τῆς Τραπεζῆς καὶ πράγματι τὸ 1936 ἡ Κυβέρνησις τῶν Φιλελευθέρων ἐτροποποίησε τὸν νόμον περὶ Τραπεζῆς τοῦ Καναδᾶ εἰς τρόπον ὥστε τὰ 51% τῶν μετοχῶν νὰ περιέρχεται εἰς τὸ Κράτος. Πρὸς τοῦτο ἐξέδωσε προσθέτους μετοχάς, τὰς ὁποίας ἡγόρασε τὸ Δημόσιον. Τὸ δὲ ἔτος 1938 τὸ

Δημόσιον απέκτησε δλας τὰς μετοχὰς τῆς Τραπεζῆς συμπληρωθείσης τῆς ἐθνικοποιήσεως.

Ἡ Τράπεζα διοικεῖται ἀπὸ 12μελὲς Διοικητικὸν Συμβούλιον εἰς τὸ ὁποῖον ἐπὶ πλέον μετέχουν ὁ Διοικητὴς καὶ Ὑποδιοικητὴς τῆς Τραπεζῆς.

Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν Διοικητὴν καὶ Ὑποδιοικητὴν τῆς Τραπεζῆς καὶ δύο συμβούλους ὀριζομένους ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Αἱ ἀποφάσεις της δέον νὰ ὑποβληθοῦν εἰς τὴν ἐπομένην Συνεδρίασιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἀρμοδιότης τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι π.χ. ὁ καθορισμὸς τοῦ προεξοφλητικοῦ καὶ ἀναπροεξοφλητικοῦ τόκου. Εἰς τὴν πρᾶξιν τουλάχιστον ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος αὕτη συνεδριάξῃ καὶ παρακολουθοῦνται αἱ ἐργασίαι της ὑπὸ μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὴν ἑδραν τῆς Τραπεζῆς (Ottawa).

Αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Τραπεζῆς τοῦ Καναδᾶ εἶναι αἱ καθωρισθεῖσαι ὑπὸ τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἰδρύσεως τῆς Τραπεζῆς τοῦ Καναδᾶ: «Ἀρμοδιότης τῆς Τραπεζῆς εἶναι νὰ ρυθμίξῃ τὴν πίστιν καὶ τὸ νόμισμα κατὰ τὸ καλῦτερον συμφέρον τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους, νὰ ἐλέγχῃ καὶ προστατεύῃ τὴν ἐξωτερικὴν ἀξίαν τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος καὶ νὰ μετριάξῃ διὰ τῆς ἐπιρροῆς της διακυμάνσεις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου παραγωγῆς, ἐμπορίου, τιμῶν καὶ ἀπασχολήσεως, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, ἐντὸς τῶν σκοπῶν τῆς νομισματικῆς πράξεως καὶ γενικῶς νὰ προαγάγῃ τὴν εὐημερίαν τῆς ἐπικρατείας». Ἐπὶ πλέον ὡς ὅλαι αἱ κεντρικαὶ Τράπεζαι ἐνεργεῖ ὡς οἰκονομικὸς Σύμβουλος τῆς Κυβερνήσεως, ἐκδίδει τὰ τραπεζογραμματῖα τῆς χώρας, εἶναι κατατεθειμένα εἰς αὐτὴν τὰ ἀποθέματα τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν (ἓνα ποσοστὸν τῶν καταθέσεών των) καὶ ἐνεργεῖ ὡς Συμψηφιστικὸν Γραφεῖον τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν, τακτοποιοῦσα τὰς ἐσωτραπεζικὰς πληρωμὰς ἀπλῶς χρεώουσα ἢ πιστώνουσα ἀναλόγως τὰς διαφόρους Τραπεζὰς εἰς τοὺς οἰκείους λογαριασμοὺς των τηρουμένων παρ' αὐτῇ. Ἀπὸ τῆς 1ης δὲ Ἀπριλίου 1938 ἡ Τράπεζα διαχειρίζεται τὸ δημόσιο χρέος. Ἐχει γίνει πράκτωρ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως ἀναφορικῶς μὲ τὰ ἐκδικώμενα χρεώγραφα, τὴν πληρωμὴν τῶν τοκομεριδίων καὶ τὴν ἀπόσβεσιν τῶν χρεωγράφων, ὅταν ταῦτα λήγουν. Κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου προΐστατο τοῦ Συμβουλίου ἐλέγχου τοῦ Συναλλάγματος⁽¹⁾.

Ἡ Τράπεζα τοῦ Καναδᾶ δὲν ἐνεργεῖ ἓνα πλῆθος ἐργασιῶν, ὡς παρ' ἡμῖν ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, τὰς ὁποίας ἐκτελοῦν αἱ ἐμπορικαὶ Τράπεζαι. Διαπραγματεύεται μόνον μὲ Κυβερνήσεις, μὲ τὰς ἐμπορικὰς Τράπεζας καὶ μὲ ἓνα περιωρισμένον ἀριθμὸν Ὁργανισμῶν Ἐπενδύσεων. Διαχειρίζεται δὲ δύο κυβερνητικοὺς λογαριασμοὺς:

1. Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τοῦτου ἦτο ὁ Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς τοῦ Καναδᾶ.

- α) Τὸν «Exchange Fund Account» ὁ ὁποῖος ἀπεικονίζει τὰς συναλλαγὰς αἱ ὁποῖαι γίνονται ὅταν ἐνεργεῖ διὰ τὰ ἐμποδίζη τὰς ἀποτόμους καὶ ὀξεῖς διακυμάνσεις τοῦ Καναδικοῦ δολλαρίου καὶ
- β) Τὸν «Security Investment Account» ὁ ὁποῖος ἀπεικονίζει τὰς συναλλαγὰς αἱ ὁποῖαι γίνονται ὅταν ἐπενδύονται κεφάλαια, τὰ ὁποῖα συσσωρεύονται ἀπὸ διαφόρους κυβερνητικoὺς Ὁργανισμοὺς.

Ὅπως εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου, ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα τοῦ Καναδᾶ εἶναι ἡ Τράπεζα τῶν τραπεζιτῶν (The Banker's Bank) εἰς τὴν ὁποίαν αἱ ἐμπορικαὶ Τράπεζαι καταφεύγουν ὥς τὸ τελευταῖον καταφύγιον, ἀφοῦ δηλαδὴ ἐξήντηλσαν ὅλους τοὺς ἄλλους τρόπους ἐξευρέσεως μετρητῶν, διὰ τὰ λάβουν τὰ ἀναγκαιοῦντα μετρητὰ διὰ τὰ ἀνταποκριθῶν εἰς τὰ ἀναλήψεις τῶν καταθετῶν.

Ἡ Τράπεζα τοῦ Καναδᾶ διὰ τὰ ρυθμίση τὴν νομισματικὴν καὶ πιστωτικὴν τῆς πολιτικὴν χρησιμοποιεῖ τέσσαρα βασικά μέτρα:

- α) Ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν τῶν βραχυπροθέσμων ἐντόκων κρατικῶν γραμματίων, ἐνενήκοντα μιᾶς ἡμερῶν (τῶν Treasury Bills) καὶ τῶν μακροπροθέσμων χρεωγράφων (Bonds) δημιουργοῦσα στενότητα ἢ πληθώρα χρήματος.
- β) Αὐξομειώνει, ἀναλόγως τῆς πολιτικῆς τῆς τὸ ποσοστὸν τῶν καταθέσεων ποὺ ὀφείλουν αἱ ἐμπορικαὶ Τράπεζαι νὰ κρατοῦν εἰς τὰ χρηματοκιβώτιά των καὶ παρ' αὐτῇ.
- γ) Αὐξομειώνει τὸ ἐπιτόκιον τοῦ τόκου μὲ τὸν ὁποῖον ἐπιβαρύνει τὰς δανειζομένας παρ' αὐτῇ Τράπεζας, καὶ
- δ) Ἀσκεῖ «ἠθικὴν πειθῶ» (Moral Suasion) πρὸς τὰς ἐμπορικὰς Τράπεζας καὶ τοὺς διαφόρους ἄλλους χρηματοδοτικοὺς ὁργανισμοὺς (financial institutions) ποὺ δροῦν εἰς Καναδᾶ διὰ τὰ περιορίσουν τὰς χορηγήσεις δανείων πρὸς ἐπιχειρηματίας καὶ πρὸς τὸ κοινόν. (Τοῦτο φυσικὰ ἀσκεῖται ὅταν γίνεται ἀντιπληθωρικὴ πολιτικὴ).

Φυσικὰ λίγο πολὺ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας τῆς Δύσεως, ἡ νομισματικὴ καὶ πιστωτικὴ πολιτικὴ ἀσκεῖται διὰ τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς. Ἐξυπακούεται ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς εἶναι καὶ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως διότι δὲν νοεῖται ὁ Διοικητὴς τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς νὰ κάμνη τοῦ κεφαλοῦ του μὴ ὑπολογίζων τὴν κυβερνητικὴν πολιτικὴν. Εἰς ἡμᾶς ἐν Ἑλλάδι, δὲν ὑπάρχει τοιαύτη περίπτωσις διότι τὴν οἰκονομικὴν νομισματικὴν πολιτικὴν χαράσσει ἡ Νομισματικὴ Ἐπιτροπὴ, αἱ ἀποφάσεις τῆς ὁποίας εἶναι σεβασταὶ ἀπὸ ὅλους καὶ ἐπομένως καὶ ἀπὸ τὴν Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὴν Δύσιν λοιπὸν ἔαν συμβῇ ὁ Διοικητὴς τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς νὰ ἔχη διάφορον γνώμην ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν δὲν δύναται νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ καὶ παραιτεῖται. Εἰς τὸν Καναδᾶ συνέβη σχετικῶς τὸ ἐξῆς περίεργον: Τὸ 1956 ἀνεφύει ἀντίθεσις μεταξὺ τοῦ κ. Walter Harris, τότε ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομι-

κῶν τοῦ Καναδά καὶ τοῦ κ. James Coyne, Διοικητοῦ τότε τῆς Τραπεζῆς τοῦ Καναδά. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐδήλωσε ὅτι ἡ Τράπεζα τοῦ Καναδά εὐθύνεται καὶ ὄχι ἡ Κυβέρνησις διὰ τὴν ἀκολουθουμένην περιοριστικὴν ἀντιπληθωρικὴν πολιτικὴν. Τὸ 1959 ὁ κ. Donald Fleming τότε ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ξαναδιαβεβαιώνει ὅτι ἡ Τράπεζα τοῦ Καναδά καὶ ὄχι ἡ Κυβέρνησις ἦτο ὑπεύθυνη διὰ τὴν ἀκολουθουμένην νομισματικὴν πολιτικὴν. Μέχρι τοῦ 1960 ἦτο πασιδῆλον εἰς Καναδά ὅτι ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα καὶ ἡ Κυβέρνησις σαφῶς ἡσκουν διάφορον πολιτικὴν, ὁ Διοικητὴς δμως τῆς Τραπεζῆς τοῦ Καναδά ἡρνεῖτο νὰ παραιτηθῇ καὶ ἀκόμη διὰ τοῦτο τὸ ἐζήτησεν ἡ Κυβέρνησις. Κατόπιν τοῦτου ἡ Κυβέρνησις ὑπεχρεώθη νὰ εἰσηγηθῇ νομοσχέδιον βάσει τοῦ ὁποῦ ἐθεωρεῖτο λήξασα ἡ θητεία τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τοῦ Καναδά. Τελικῶς ὁ Διοικητὴς κ. Coyne παρητήθη χωρὶς τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον νὰ προωθηθῇ διὰ νὰ καταστῇ νόμος.

Πρὶν τελειώσωμεν τὰ ἀφορῶντα τὴν τραπεζικὴν εἰς Καναδά θὰ ἀσχοληθώμεν δι' ὀλίγων μὲ τὰ ὄργανα ποὺ χρησιμοποιοῦν αἱ Τράπεζαι διὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς τραπεζικῆς, ἥτοι τοὺς τραπεζικοὺς ὑπαλλήλους.

Οἱ πρῶτοι τραπεζίται κατὰ τὸ 1820 εἰς Καναδά, ἦσαν ἐπιχειρηματῖαι ποὺ ἤσκουν τὰς τραπεζικὰς ἐργασίας. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου μέχρι σήμερον, ἡ ποιότης τοῦ προσωπικοῦ ἐβελτιώθη. Ἐνας σπουδαῖος παράγων τῆς ποιοτικῆς βελτιώσεως τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων ἦτο ἡ εἰσοδος εἰς τὰς Καναδικὰς Τράπεζας νέων, οἱ ὅποιοι προηγουμένως εἶχον ἐξασκηθῇ εἰς Βρετανικὰς Τράπεζας. Οἱ περισσότεροι τούτων ἦλθον εἰς τὴν χώραν διὰ τῆς «Bank of British North America», ὡς ὑπάλληλοι τῆς. Ὡς μία ἐνδειξις τῆς ποιότητος τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων τοῦ 1869 εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ὄχι ὀλιγώτεροι ἀπὸ ἑνδεκα Καναδικαὶ Τράπεζαι ἐχρησιμοποιοῦν πρῶην ὑπαλλήλους Βρεταννικῶν Τραπεζῶν. Προτοῦ αἱ Καναδικαὶ Τράπεζαι ἀνοίξουν ὑποκαταστήματα ἀνὰ τὴν χώραν, ἰδιῶται τραπεζίται ἤσκουν τὸ τραπεζικὸν ἐπάγγελμα, συνήθως, ἔχοντες ἀρκετὸν ἴδιον κεφάλαιον διὰ νὰ ἐμπνεύσουν ἐμπιστοσύνην διὰ τὴν ὑπευθυνότητά των. Οὗτοι ἐδέχοντο καταθέσεις καταβάλλοντες τόκον καὶ παρεῖχον κυρίως δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ. Δὲν ἦτο ἀσύνηθες αἱ ἐμπορικαὶ Τράπεζαι νὰ ἐξαγοράζουν αὐτὰς τὰς ἰδιωτικὰς Τράπεζας μετατρέποντας ταύτας εἰς Ὑποκαταστήματα, καὶ νὰ προσλαμβάνουν τοὺς ἰδιώτας τραπεζίτας ὡς διευθυντὰς τῶν νέων τούτων ὑποκαταστημάτων. Οὗτοι συνήντουν δυσκολίας εἰς τὴν υἱοθέτησιν τῆς διαδικασίας τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν. Κατὰ κανόνα εἶχον πρακτικὸν νοῦν καὶ καλὴν κρίσιν, προσόντα ἀπαραίτητα, ἀφοῦ θὰ ἐχειρίζοντο θέματα πιστωτικά, τὰ ὁποῖα ὑπάλληλοι χωρὶς πείρα εἶναι πολὺ δύσκολον, ἂν μὴ ἀδύνατον, νὰ χειρισθοῦν.

Μὲ τὴν κήρυξιν τοῦ Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου τοῦ 1914 αἱ Καναδικαὶ Τράπεζαι ὑπέστησαν τὸν ἀντίκτυπον διὰ τῆς στρατεύσεως τῶν περισσοτέρων ὑπαλλήλων. Οἱ ἐναπομείναντες πρεσβύτεροι εἰς ἡλικίαν, εἶχον νὰ ἐκγυμ-

νάσουν τούς νεοπροσλαμβανομένους. Αί Τραπεζικαί ἐργασίαι ἀντιθέτως λόγω τῶν προσθέτων ἀναγκῶν τοῦ πολέμου ηὐξήθησαν. Μεταξὺ 1940-1944 περὶ τὰ 232 ὑποκαταστήματα, πρακτορεῖα καὶ ὑποπρακτορεῖς ἐκλείσαν. Μία Ἐπιτροπὴ ἀξιοματούχων τῶν Τραπεζῶν πρὸς στιγμὴν ἐσκέφθη νὰ μὴ παρέχωνται ὠρισμένοι μὴ οὐσιώδεις ὑπηρεσίαι, ἀλλὰ τοῦτο ποτὲ δὲν ἔλαβε χώραν. Τόση ἦτο ἡ ἔλλειψις τοῦ προσωπικοῦ ὥστε μετὰ τὴν ἀποστράτευσιν των οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι ἔτυχον ἀρίστης ὑποδοχῆς ἐπανερχόμενοι εἰς τὰς θέσεις των προαγόμενοι καὶ λαμβάνοντες ἀναπροσαρμοζομένους μισθοὺς.

Αἱ Τράπεζαι σήμερον εἰς τὴν προσπάθειάν των τῆς προσλήψεως ὑπαλλήλων των τοῦ ἀρίστου τύπου ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς δὲν εἶναι μακράν ἀπὸ τοῦ νὰ προσλαμβάνουν μόνον ὑπαλλήλους ποὺ θὰ ἔχουν ἀνώτερη μόρφωση καὶ οἱ ὅποιοι ὕστερα ἀπὸ μία μετακπαίδευση θὰ καταλαμβάνουν ἀνώτερες θέσεις.

Ὑπελογίσθησαν κατὰ τὴν 30ην Ἀπριλίου 1972 ὅτι οἱ τραπεζικοὶ ὑπάλληλοι, κάπου 96.800, ἐκέρδισαν οὐχὶ κάτω τῶν 670,9 ἑκατομμυρίων δολλαρίων εἰς μισθοὺς, ἀσφάλιστρά των κλπ. ἐνῶ τὸ 1961 67.140 ὑπάλληλοι ἐκέρδισαν τὸ τρίτον περίπου ἦτοι 265,2 ἑκατομμύρια δολλάρια. Τὸ 1972 69,2% τοῦ προσωπικοῦ τῶν Τραπεζῶν ἦτο θήλεις ἐνῶ τὸ 1961 ἦτο τὸ 55,3%.

Σήμερα ὑπάρχει εὐρὺ πρόγραμμα μετεκπαιδύσεως τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων εἰς ἓνα πλῆθος Πανεπιστημίων εἰς συνεργασίαν μὲ τὸ Institute of Canadian Bankers. Περί τούς 8.500 τραπεζικοὶ ὑπάλληλοι παρακολουθοῦν αὐτὴν τὴν μετεκπαίδευσιν πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου.

Προαγωγαὶ συνεχεῖς καὶ μεταθέσεις ἀπὸ Ὑποκατάστημα εἰς Ὑποκατάστημα καὶ εἰς θέσεις κλειδιά τοῦ Κεντρικοῦ Καταστήματος γίνονται συνεχῶς κεντρίζουσαι τὸν ζῆλον τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων τοῦ Καναδᾶ.

Νεαὶ τροποποιήσεις ἀρκετὰ σημαντικαὶ πρόκειται νὰ γίνουν εἰς τὸν Νόμον περὶ Τραπεζῶν. Τοῦτο συνάγεται ἐκ τοῦ Προσχεδίου σχετικοῦ νόμου τὸ ὅποιον ἔθεσε εἰς κυκλοφορίαν ὁ Ὑπουργὸς τοῦ Καναδᾶ κ. Donald Macdonald, τὸν Αὐγούστον 1976 (White Paper), ἵνα οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐκφράσουν τὰς γνώμας των καὶ μετὰ ταῦτα ἔλθῃ εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ψήφισιν.

Σκιαγράφησις τῶν μελετωμένων σημαντικωτέρων τροποποιήσεων εἶναι ἡ ἀκόλουθος:

« Ἡ ἰδρυσις τῶν Τραπεζῶν ἐφ' ἑξῆς δὲν θὰ γίνεταί διὰ νόμου ἀλλὰ διὰ διοικητικῆς πράξεως.

« Καναδικοὶ οἰκονομικοὶ ὀργανισμοὶ δύνανται νὰ ἰδρῦσουν Τράπεζαν ὑπὸ ὠρισμένους ὁρους καὶ προϋποθέσεις.

« Ἐπιτρέπεται ὑπὸ ὠρισμένους ὁρους καὶ προϋποθέσεις ἡ μετατροπὴ ὑφισταμένων οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν (Trusts, Ἐνώσεων Πίστεως, Λαϊκῶν Τραπεζῶν) εἰς ἐμπορικὰς Τράπεζας.

« Ἐπιτρέπεται ἡ ἐγκατάστασις ξένων Τραπεζῶν εἰς Καναδᾶ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀμοιβαιότητος.

« Ἡ ἐγκατάστασις ἐπιτρέπεται ὑπὸ τὴν μορφήν ἰδρύσεως θυγατρὸς Ἑταιρείας, ἥτις θὰ ὑποβάλλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν καναδικὸν νόμον καὶ ἐλεγχον. Δὲν ἐπιτρέπεται ἐγκατάστασις Ὑποκαταστήματος ἢ Πρακτορείου, ἐπιτρέπεται ὁμως ἡ χρῆσις τῆς ἐπωνυμίας τῆς μητρὸς Ἑταιρείας.

« Ἡ μήτηρ ξένη Τράπεζα δὲν δύναται νὰ ἰδρύσῃ ἢ διατηρήσῃ ἑτέρας θυγατέρας Ἑταιρείας ἐκτὸς ἐκείνων ποὺ ὁ νόμος περὶ Τραπεζῶν ἐπιτρέπει καὶ εἰς τὰς τοπικὰς Τράπεζας.

« Ἐλάχιστον ἐγκεκριμένον κεφάλαιον διὰ τὴν ἰδρυσιν ξένης Τραπεζῆς θὰ ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι 5.000.000 δολλάρια, ἐξ ὧν τὰ 2.500.000 δολλάρια καταβεβλημένον καὶ ἀνώτατον ποσὸν 25.000.000 δολλάρια.

« Ὁ μέγιστος ὄγκος τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων τῆς ξένης Τραπεζῆς θὰ εἶναι εἰκοσαπλάσιος τοῦ ἐγκεκριμένου κεφαλαίου.

« Ἡ μεγίστη συνολικὴ δραστηριότης τῶν ξένων Τραπεζῶν δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ 15% τοῦ συνόλου τῆς δραστηριότητος τῶν Καναδικῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν.

« Κατ' ἀρχὴν ἡ ξένη Τράπεζα ἐπιτρέπεται νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς μίαν θέσιν καὶ ἐφ' ὅσον τῆς χορηγηθῇ σχετικὴ ἄδεια ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν δύναται νὰ ἰδρύσῃ, τὸ πολὺ, πέντε ὑποκαταστήματα».
